

Magyary-Kossa Gyula **(1865–1944)**

**orvos, farmakológus, a méregtan
magántanára, orvostörténész,
akadémikus, az állatorvosi akadémia
professzora életmű-bibliográfiája**

Készült születése 150. évfordulója tiszteletére

Bevezető tanulmányokkal

Összeállította:

Gazda István és Perjámosi Sándor

BUDAPEST, 2015

A művet közreadja:

MAGYAR TUDOMÁNYTÖRTÉNETI INTÉZET
SZENT ISTVÁN EGYETEM ÁLLATORVOS-TUDOMÁNYI
KÖNYVTÁR, LEVÉLTÁR ÉS MÚZEUM
SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM,
KÖNYVTÁR ÉS LEVÉLTÁR

Megjelent

*a Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 104.
köteteként*

AZ ANYAGGYŰJTÉSSEN KÖZREMŰKÖDÖTT:

Orbán Éva

igazgató

Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum

Kapronczay Katalin

főkönyvtáros

Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár

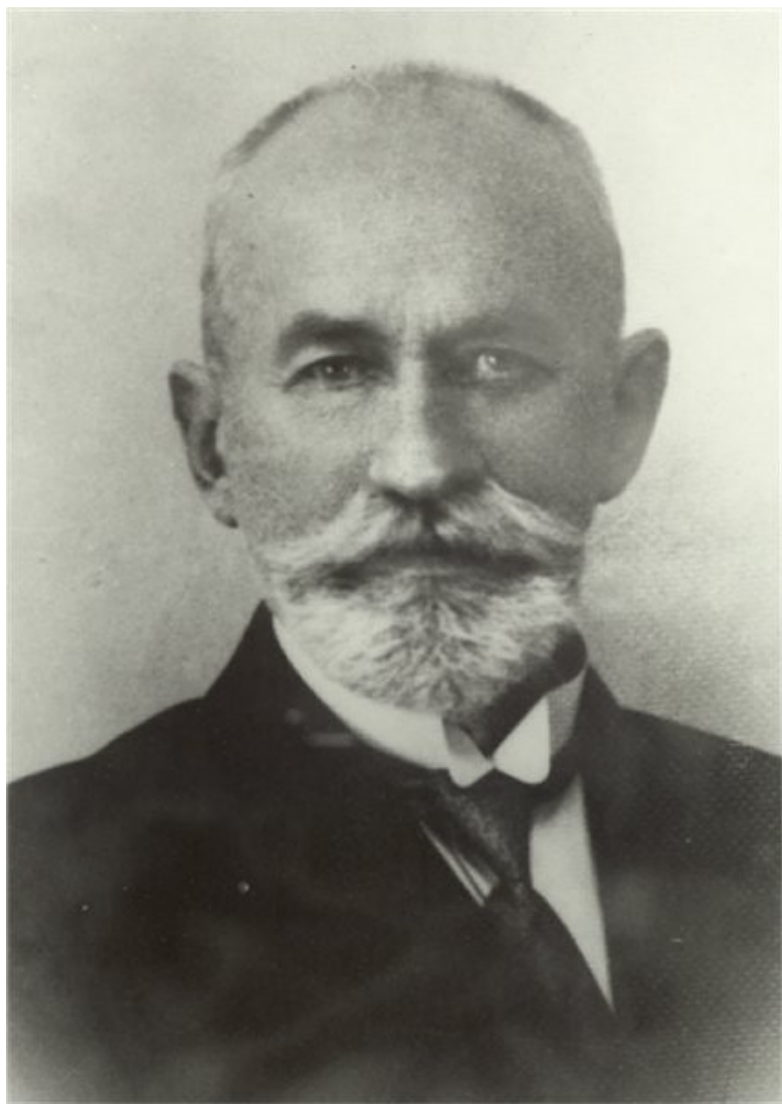
A KIADVÁNY FŐMUNKATÁRSA:

Perjámosi Sándor

Országos Széchényi Könyvtár

SZAKSZERKESZTŐ:

Bodorné Sipos Ágnes

Tartalom

Három visszaemlékezés

Diósadi Elekes György: Magyary-Kossa Gyula

Karasszon Dénes: Magyary-Kossa Gyula

Ifj. Magyary-Kossa Gyula: Apám emlékei (Parerga)

Magyary-Kossa Gyula életművének megismeréséhez kapcsolódó főbb szakirodalmi források

Magyary-Kossa Gyula életmű-bibliográfiája

Három visszaemlékezés

Diósadi Elekes György

Magyary-Kossa Gyula¹
(1865–1944)

Halálával ismét egy kapocs szakadt el, mely a békeévek Magyarországot az ifjú Magyarországgal kapcsolta egybe. Neve fogalomná lett és az orvostudomány elméleti szakjainak azon kevés képviselői közé tartozott, akinek munkássága nemcsak a szakkörökben, nemcsak a külföld tudományos köreiben volt ismert, hanem hazája laikus közönsége is ismerte. Az orvostudomány történetének újkori pionírjai közé tartozott, aki már negyedéves medikus kora óta foglalkozott e tárggyal. Munkássága Linzbauer munkájába kapcsolódott bele, s Linzbauerhez hasonlóan, levéltári kutatások hosszadalmas, nehéz útjáról hozott gazdag eredményeivel egészítette ki vagy helyesbítette a magyar ugar gyér adatait. Oknyomozó kritikával boncolta az idézett szerzők forrásait, mutatott rá összefüggésekre, fedett fel új tényeket. A magyar orvostudomány történetének nem volt olyan ága, melyhez szellemesen, európai vagy világkeretben, rendkívüli olvasottság alapján és mindenkor fájának és hazájának szeretetétől mélyen áthatva, ne szólt volna hozzá.

¹ Forrás: Diósadi Elekes György: Magyary-Kossa Gyula (1865–1944). = Orvosi Hetilap 88 (1944) No. 28. pp. 348–349.

Tematikája roppant gazdag: régi idők orvosainak élete, a régiek orvosképzése, a hazai járványok története, orvosi könyvészet, a régi magyar bonctani és betegségnevek, a magyar királyné vize, Szent Margit asszony öve stb. a főbb állomásai munkásságának.

1904-ben jelent meg állatorvosi könyvésze és 1929–1940 között Magyar Orvosi Emlékek c. művének négy kötete, Weszprémi Succinctája mellett a magyar orvostudomány történetének kimeríthetetlen forrásai. 1939 óta, amidőn az Országos Levéltár lépcsőjén elcsúszva karját törte, mindinkább érezte a molesta senectust, otthonából egyre ritkábban mozdult ki, élete utolsó éveit 10 ezer kötetes szakkönyvtárában, Mozartot és Beethovent zongorázgatva, nagyon szeretett felesége (Sassy Marika, ki éppen egy éve halt meg) és Gyula nevű orvos fia körében csendben töltötte, miközben – mint műve negyedik kötetének előszavában írta – minden elmélkedését arrafelé irányította, hol a tökéletes béke és a zavartalan megnyugvás végtelensége következik. Műveit Weszprémi utolsó szavaival bocsátotta útjára: »Sat prata bibere«.

Emlékét szeretettel és kegyelettel örökre megőrizzük!

Nagyértékű könyvtárának és arckép-, fénykép- és metszet-gyűjteményének nagy része tudomásunk szerint a budapesti orvosi kar birtokába jutott.

Karasszon Dénes

**Magyary-Kossa Gyula²
(1865–1944)**

„Negyedéves medikus koromban kezdtem érdeklődni a magyar orvosok múltja iránt...” – írja ’Magyar orvosi emlékek’ című könyvének előszavában Magyary-Kossa Gyula. A négykötetes hatalmas mű azóta a magyar orvostörténelem egyik kiemelkedő forrásmunkájává vált, amelyből bőségesen merítenek a mai kor orvostörténészei, szerzője pedig fénylő betűkkel írta be nevét a magyar halhatatlanok névsorába.

Magyary-Kossa Gyula 1865. január 8-án született Debrecenben. A klasszikus nyelvekben, természettudományokban és művészetekben egyaránt járatos ifjú Kossa Gyula dr. tudományos pályája Bókay Árpád gyógyszerintézetéből indult fejlődésnek. Itt betöltött tanársegédi állásából adjunktusként az Országos Bírósági Vegyészeti Intézetébe került; 29 éves, amikor a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen méregtanból magántanárrá habilitálják (1894); két évvel később a M. Kir. Állatorvosi Akadémián a gyógyszerintan ny. r. tanára, ezt az állását 1937-ben bekövetkezett nyugalomba vonulásáig lelkes odaadással töltötte be. Akadémiai székfoglalóját 1924-ben tartotta ’Adatok a magyar génusz biológiájához’ címmel.³

² Forrás: Karasszon Dénes: Egy magyar orvostörténész. Megemlékezés Magyary-Kossa Gyuláról, születésének 100. évfordulója alkalmával. = Orvostörténeti Közlemények. Vol. 41. (1967) pp. 21–27.

³ Magyary-Kossa Gyula: Adatok a magyar génusz biológiájához. = Állatorvosi Lapok 47 (1924) No. 21–22. pp. 140–141.; uo. 48 (1925) No. 7. pp. 69–71.; No. 8. pp. 79–80.; Athenaeum, 1925. pp. 73–102.

1939 óta, midőn az Országos Levéltár lépcsőjén elcsúszott és karját törte, alig-alig mozdult ki otthonából. Életének utolsó éveit könyvtárában töltötte, pihenő idejében zongorájánál ült és kedvenceinek – Mozartnak és Beethovennek – remekműveit játszotta. Értékes könyvtárán kívül gazdag arckép-, fénykép- és metszetgyűjteményt hagyott az utódokra.⁴

A szűkszavú életrajzi adatok által 80 esztendő korlátai közé szorítva egy csodálatosan színes és gazdag élet próbálkozásai, küzdelmei, meglepetései és alkotásai tárulnak fel előttünk. Kotlán Sándor szerint:

„A gyógyszeres tanszék működése mind az oktatás, mind pedig a tudományos munkásság tekintetében korszerű keretek között 1896-ban indult meg, amikor e tanszék vezetését Magyary-Kossa Gyula vette át”.⁵

Kísérletes vizsgálataival (mész kimutatása szövettani metszetekből, phlorizin-diabetes, baromfiköszvény előidézése, arzénmérgezés, szénsavmérgezés mechanizmusa, morfiommérgezés, mérgek okozta elmeszesedés, doppingszerek kimutatása stb.), mint kitűnő kísérletező tudós mutatkozott be.⁶ Előszeretettel foglalkozott fiatal kora óta botanikával,

⁴ Vö.: Deseő Dezső: Magyary-Kossa Gyula dr. (1865–1944). = Állatorvosi Lapok 67 (1944) No. 14. pp. 79–80.; Vámosy [Zoltán]: Magyary-Kossa Gyula (1865–1944). = Orvosi Hetilap 88 (1944) No. 28. p. 335.; Diósadi Elekes György: Magyary-Kossa Gyula (1865–1944). = Orvosi Hetilap 88 (1944) No. 28. pp. 348–349.; Zimmermann Ágoston cikke Magyary-Kossa Gyula munkásságáról: Zimmermann Ágoston: Dr. Magyary-Kossa Gyula professzor nyugalomba vonulásához. = Állatorvosi Lapok 58 (1935) No. 14. pp. 230–231.

⁵ Vö.: Kotlán Sándor: A magyar állatorvosképzés története (1787–1937). Bp., 1941. Pátria. 210 p., 12 t.

⁶ Lásd: Magyary-Kossa Gyula szakirodalmi működése. = Állatorvosi Lapok 67 (1944) No. 17. (szept. 1.) pp. 101–102.

ennek tanítását is vállalta 1913-ig, amikor is lemondott róla, hogy idejét teljesen a kísérletes és tudományos gyógyszer-tannak, valamint másik kedvencének, a medikohistoriának szentelhesse. Linzbauerhoz hasonlóan hangyaszorgalmú levéltári kutatások során gyűjtögette a magyar orvosok múltjára vonatkozó adatokat. „Volt olyan év, hogy csak az országos levéltárban nyolc hónapot töltöttem, nap-nap után dolgozva” – emlékezik vissza. Ez a kutatás rendkívül bőséges termést hozott: „Magyar orvostörténelmi adataim száma ma már sok ezerre megy és ha kétszer annyi életem volna, akkor sem tudnám azokat feldolgozni” – írja.⁷

Magyary-Kossa nemcsak a magyar orvostörténelemnek, hanem a magyar állatorvostan történetének is lelkes kutatója volt. 1896-tól 1905-ig elő is adta a hazai állatorvoslás történetét és számos cikkben ismertette e tudomány korai szakának mindaddig ismeretlen, rendkívül érdekes részleteit. 1899-ben vette át az Állatorvosi Főiskola Könyvtárának igazgatását és neki köszönhető, hogy az nemes céljához méltó színvonalas szakkönyvtárrá fejlődött:

„Mindenesetre kívánatos cél, hogy a Főiskola könyvtára az állatorvosi hungaricumoknak hiánytalan gyűjteménye legyen és egy későbbi kornak kutatója, például a magyar állatorvosi rend történetének jövőjéről megírója mindazt, ami

⁷ Magyary-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek. 1–4. köt. Bp., 1929–1940. MOKT. 368, 337, 522, 254 p. (A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat Könyvtára 121., 122., 128., 168.) Tömörített német nyelvű változata 'Ungarische medizinische Erinnerungen' címmel jelent meg 1935-ben (VII, [1], 368 p., 3 t.). A kéziratban maradt 5. kötet postumus kiadványként jelent meg: Magyar orvosi emlékek. 5. köt. Bp., 1995. 340 p. [Sajtó alá rend.: Karasszon Dénes, a függelékét összeáll.: Pákozdy Katalin és Molnár László, a szerző életrajzát összeáll.: ifj. Magyary-Kossa Gyula. A művet Horváth Győző jelentette meg a Magyary-Kossa örökösök közreműködésével.]

tárgyához szükséges, biztosan megtalálja a könyvtárban” – írja ’A m. kir. Állatorvosi Főiskola Könyvtárának katalógusa’ című 1902-ben megjelent munkájának előszavában.⁸

„E katalógus 6352 kötet címét adja, közöttük nem egy olyanét, amely sem a Szinnyei-féle könyvészetben, sem a Győry munkájában nem található fel” – írja. A 11 ívnyi terjedelemben megjelent betűrendes és szakok szerinti katalógus megjelenését az 1901/1902 tanévtől kezdve az évi gyarapodást feltűntető pótlékok megjelenése követte. „Összesen 17 pótlék jelent meg, az utolsó az 1917/18 tanévről szóló főiskolai évkönyvben.”⁹

Nagy utánajárás árán, szinte hiánytalanul összegyűjtötte a magyar állatorvosi irodalom legrégebb kiadványait. Nagy fájdalmára volt azonban, hogy Tolnay Sándorról – a „...pesti állatorvosi iskola első, nagyérdemű tanáráról, kinek szakértelmén és buzgóságán fordult meg elsősorban, hogy az állatorvosi intézmény hazánkban... meghonosodott” – nem sikerült arcképet szereznie.

Ebből az időből származik ’Magyar állatorvosi könyvészet’ című munkája.¹⁰ „Ebben a könyvben kerül publikálásra mindazon művek indexe, amelyek az állatgyógyászatra vonatkoznak, s amelyek magyar származású szerzőktől születtek 1472 és 1904 között”¹¹ – írja e könyvének

⁸ [Magyary]-Kóssa Gyula: A m. kir. Állatorvosi Főiskola Könyvtárának katalógusa. Bp., 1902. Franklin. IV, 171 p. (M. kir. Állatorvosi Főiskola kiadványai 6.)

⁹ Kotlán Sándor: A magyar állatorvosképzés története (1787–1937). Bp., 1941. Pátria. 210 p., 12 t.

¹⁰ [Magyary]-Kóssa Gyula: Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Kilián. XII, 346 p. (Állatorvosi kézikönyvtár 8.)

¹¹ A szöveg eredetije így hangzik: „Hoc libro index illorum omnium, quae ad medicinam veterinariam pertinent, operum publicatur, quae inde ab anno 1472. ad 1904 ab auctoribus Hungaricae originis... referuntur.”

„praefatio”-jában. A könyv magyar nyelvű előszavából kicseng írójának bölcs életszemlélete:

„Hálátlan feladatra vállalkozik az, aki bibliográfiát ír. Rengeteg fáradsággal olyan könyvet szerkeszt, amelynek tulajdonképpen nincsen is igazi könyv jellege, mert hiszen – nem olvassa senki.”

A majd' 350 oldalas könyv nemcsak szerető gonddal gyűjtött számos egyedülállóan értékes adat kiválóan rendszerezett gyűjteménye, hanem egyúttal oly élvezetes olvasmány, amelynek tisztult nyelvezettel írt soraiból a szakma szeretetén kívül rendkívüli írói adottságok is megragadják az olvasót.

S közben gondosan ápolja és fejleszti „hivatalos” szakmáját, a gyógyszertant is. 1901-ben jelenik meg 379 oldalas 'Gyógyszerrendelés' című könyve, 115 ábrával és 357 rendelvényvel.¹² A kitűnő könyvet akár ma is haszonnal forgathatnák orvos-, állatorvos- és gyógyszerészhallgatóink. A tökéletes klasszikus műveltségű, latinul folyékonyan és hibátlanul író Magyary-Kossa Gyula e könyvében már erősen kiáll a fonetikus írásmód mellett. Rendkívül modern felfogású:

„Nem csekély nehézséget okozott a könyv írása közben az, ami manapság a magyar nyelven tudományosan írónak mindenkor annyi gondot ad: a nyelvezet és a helyesírás. E kettő dolgában most éljük az átmenet korát és a mi szerencsétlenségünk, hogy egyrészt a konok maradiság, másrészt a sokszor túlzó purizmus küzdelmei közé szorulva, a magunk ítéletére marad a választás egy avult régi nézet és egy újdonsült hiperbola között.” (...)

¹² Magyary-Kossa Gyula: Gyógyszerrendelés. Tankönyv állatorvostanhallgatók számára. 115 ábrával és 357 rendelvénynyel. Bp., 1901. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. XIV, 379, [1] p. (Állatorvosi kézikönyvtár 4.)

’A mások által feltalált dolgok elrendezése’ magyar nyelvű kiadás után idegen nyelven pontosan a Pázmány Péter Tudományegyetem 300 éves jubileumára jelent meg ’Ungarische medizinische Erinnerungen’ címen, németül.¹³ A ’Magyar orvosi emlékek’ német nyelvű kiadása a magyar nyelv szabta sorompók elszigeteltségéből a világ kutatói számára tárta fel a régi magyar orvosok kultúrtörténetéből való emlékek gazdag kincsesbányáját, bizonyítva ezzel is, hogy „a magyar ugaron nemcsak királydinnye és koldustetű terem”. „Ez egy könyv! Az öröm könyve zavaros időkben”¹⁴ – mondta róla Sudhoff, a világhírű lipcsei orvostörténész professzor.¹⁵ Mégis, éppen a német nyelven történő kiadás nem volt ínyére Magyary-Kossa Gyula erős és nem is véka alá rejtett németellenességének. Ebbeli meggyőződésének, ahol tehette, hangot is adott. 1921-ben tartott tanévnyitó beszédében¹⁶ a következőket találjuk:

„...sokat beszélünk például arról, hogy kultúránk mennyit köszönhet Németországnak. Ezt nem is fogja tagadni az elfogulatlan ember. Csakhogy az éremnek két oldala van: arról is joggal beszélhetnénk, hogy mennyit veszítettünk

¹³ Magyary-Kossa, [Gyula] Julius: Ungarische medizinische Erinnerungen. Bp., 1935. Danubia. VII, [1], 368 p., 3 t.

¹⁴ A szöveg eredetije így hangzik: „Das ist ein Buch! Ein Buch der Freude in trüber Zeit”

¹⁵ Lásd: Gortvay György: A tudománytörténetírás nemzetközi veszteségei 1945 óta. = Orvostörténeti Közlemények. Vol. 2. (1956) pp. 5–17.

¹⁶ Magyary-Kossa Gyula: Orvosi szakoktatás és egyetemi élet a régi Magyarországon. In: A Magyar Királyi Állatorvosi Főiskola 1921. évi szeptember hó 14-én megtartott tanévnyitó ünnepélye. Bp., 1921. M. Kir. Állatorvosi Főiskola. pp. 13–56. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 35.); Állatorvosi Lapok 44 (1921) No. 21–22. pp. 125–126., No. 23–24. pp. 139–140.; uő.: Magyar orvosi emlékek. Értekezések a magyar orvostörténelem köréből. 1–2. kötet. Bp., 1929. Eggenberger. pp. 1–58.

a Németországgal való kulturális kapcsolatunk miatt?”

Ahol csak tehetette, szóban és írásban egyaránt kiállt mindazok ellen, „...kik a német tudományosságot a maga eredeti mivoltában, eredeti színében (kivált pedig terjen-gösségében) terjesztik Magyarországon”. Ezen túlmenően azonban politikailag is állást foglalt a német befolyással szemben, mégpedig úgy, amint az ránézve általában jellem-ző volt: bátran és leplezetlenül. Ettől nem is lehetett eltán-torítani. Fentebb idézett tanévnyitó beszédében a követ-kezők olvashatók:

„...a német kultúra hatása nemcsak erőt adó transzfúzió volt hazánk szellemi ereibe, hanem venaesectio is, mégpedig ránk nézve, a különben is vérefogyott, elgyöngült nemzetre nézve nagyon is kártékony érvágás...”

Valóságos hitvallás ez a német befolyással szemben. és ezek a sorok 1929-ben láttak napvilágot! Ilyen vélemény hangoztatása mellett nem csodálkozhatunk azon, ha Magyary-Kossa Gyulát számos támadás érte. Ő azonban, mint „integer vitae scelerisque purus” tántoríthatatlan volt és a támadások nem megalkuvóvá és alkalmazkodóvá, hanem inkább visszahúzódóvá tették. „A magány és a szabadság mérhetetlen szeretete vonzotta ki a városból a hegyek egyedülvalósága közé” – olvassuk róla.¹⁷ Valóban rezervált, sőt sokszor barátságtalan volt, majd – különösen kora előre-haladtával – mindinkább elzárkózóvá vált. „Si bibliothecam habes, nihil deest” – vallotta ő is Ciceroval és életének utolsó éveit 10 ezer kötetes könyvtárába húzódva töltötte.

Művei ma is élnek. 'Magyar orvosi emlékek' című munkája azóta is – Weszprémi 'Succinctá'-jával és Linz-bauer hétkötetes, hetedfélezer oldalas 'Codex'-ével együtt – a magyar orvostudomány történetének kiapadhatatlan forrá-

¹⁷ Zimmermann id. mű

sa, de ihletője lehetne számos regénynek és kultúrtörténeti munkának is.

Orvostörténeti művei közt bőségben találunk életrajzot (Arányi Lajosról), kultúrtörténetet (Magyar alkímisták, Orvosi gyakorlat a régi Magyarországon, Régi magyar gyógyszerekről és gyógyszerházakról), társadalomtörténetet (A magyarországi prostitúció múltjáról), babonát (Kígyó az emberben, Szemmelverés), műszótárt (Régi magyar gyógyszerek, Régi magyar betegségnevek, Régi magyar bonctani kifejezések), kuriózumokat és értékes adatok mérhetetlen tárházát. És mindez ragyogó feldolgozásban, élvezetes olvasmányként tárul elénk. „Sat prata bibere” – mondotta Weszprémi szavaival, midőn nagy művének utolsó kötetét újtára bocsátotta, de Zrínyi szavai is illettek volna hozzá:

„Véghez vittem immár nagyhírű munkámat
Melyet irígy idő sem víz el nem moshat,
Sem az ég haragja, sem vas el nem ronthat
Sem az nagy ellenség, irígység nem árthat.”

A 'Magyar orvosi emlékek'-kel Magyary-Kossa Gyula nemcsak egyszerűen orvostörténelmet írt. Sokkal többet tett ennél: példát mutatott mindannyiunknak. „Longus post me ordo idem petentium decus” – írta művének első kötete elé. Igaza lett. Ma már a Magyar Orvostörténelem kutatóinak hosszú sora jár a „legpuritánabb, a legmagyarabb orvosok egyikének” nyomdokain.

Ifj. Magyary-Kossa Gyula

Apám emlékei (Parerga)¹⁸

Hadd kezdjem azzal: „non sum dignus” – de mivel az a megtiszteltetés ért, hogy fölhívást kaptam, beszéljek apám emlékeiről, szeretném az elmondandókkal plasztikusabbá tenni alakját.

Mikor 1924-ben a pesti egyetem tiltakozott az ellen, hogy az akkori főiskola rektorát megillessen a Rector Magnificus cím és a rektori lánc, a tanári testület apámat bízta meg a tiltakozás megválaszolásával. Ő aztán részletes történelmi és jogi érvekkel cáfolta meg a tiltakozó fölterjesztés állításait, arra pedig, hogy a nyakláncot nem a király adta, azt válaszolta: „Ezt a nyakláncot valóban nem a fejedelmi kegy adományozta, hanem a volt tanítványok hűsége és ragaszkodása a mi Alma Materünkhöz. Ezt a láncot mi megbecsüljük, mert ezt több mint 400 szerény viszonyok közt élő magyar ember fillérei szereztek meg nekünk ezekben a legszomorúbb időkben.”

E rövid visszapillantás címében szereplő Parerga szó is apámra utal, mert e fölirattal jelent meg egy cikksorozata, melyben kutatásai közben tett mellékes megfigyeléseit közölte. Neki ezek is érdekesek, följegyzésre méltóak voltak, ellentétben nagyra becsült kémia-professorának, Than Károlynak véleményével, aki azt tartotta, hogy a tudós olyan legyen, mint a fiakkeres ló, kétoldalt szemellenzővel, ne nézzen se jobbra se balra, csak a főcél lebegjen a szeme előtt. Ő viszont meg volt győződve arról, hogy a főtéma

¹⁸ Forrás: Magyary-Kossa Gyula, ifj.: Apám emlékei (Parerga). = Magyar Állatorvosok Lapja 45 (1990) No. 8. pp. 494–495.

kutatása közben tett, ahhoz szorosan nem tartozó megfigyelések éppoly fontosak lehetnek. Lehetetlen itt nem arra a szóra gondolni, amit a mai tudományos irodalomból ismerünk: serendipity, és aminek azt a szerencsés véletlen folytán tett fölfedezést nevezik,¹⁹ melyet egy téma kutatása közben, de tulajdonképpen nem annak megoldására vonatkozóan találnak. Parerga áll a címben azért is, mert ezzel is ki szeretném hangsúlyozni, hogy ebben a visszaemlékezésben nem az ergonról, a munkájáról, az oeuvre-ről lesz szó, hanem a par-ergaról, a munka mellett előfordult apróságokról, nem, vagy alig ismert adatokról. Ilyen például mindjárt az is, hogy magát a Parerga szót is talán a „Parerga und Paralipomena” című Schopenhauer-könyvre gondolva használta, ami megvolt könyvtárában.

Igen, a könyvtár, a könyvek, az olvasás volt egyik nagy passziója. Már 14 éves korában több mint 200 könyve volt, közte ilyenek: Marczali: A magyar történelem kútfői az Árpádok korába; Lessing: Laokoon; Cornelius Nepos: De excellentibus imperatoribus 1774-ből; és egy 1779-ben Budán kiadott könyv: Selecta exemplaria e scriptoribus probatissimis. Ebből is látható, már kora ifjúságában, tanulmányain kívül is foglalkozott a latinnal, melynek később a receptúri nyelvében és történelmi tanulmányaiban is nagy hasznát vette. És ezért kérte meg a tanártestület is őt, hogy egy latin jelmondatot írjon az I. világháború hősi halottainak emléktáblájára, ami a könyvtárepület külső falán van és ott olvasható.

Bevallása szerint azonban nem csak örömet szerzett neki a latin nyelv, hanem bosszúságot is, mikor a sok istentelen latinsággal megírt receptet kellett olvasnia, amit nemcsak a

¹⁹ Értékes dolgok találására, felfedezésére való képesség ott, ahol az kevésbé valószínű.

hallgatók produkáltak, hanem még a farmakológia egy másik egyetemi tanára is, ki többek közt a „gramma” szót az 1. declinatio szerint ragozta, mikor az a 3.-ba tartozik. Ezért többször javasolta: legyen a recipe nyelve magyar, mint ahogy sok más országban is a nemzeti nyelven írják – nem azt értve ezen, hogy annak minden szava magyar legyen, hanem hogy kizsorzuljon a betanult minták utáni sémás rendelés.

A latin nyelv feletti csatározástól eltekintve jó kapcsolata volt hallgatóihoz, és igyekezett a nehézségekbe jutottakon segíteni. Így, mikor az I. világháború utáni nyomorúságos időkben a főiskola tornatermében szerzett hálólehetőséget több hallgatójának, kik közül egyről kiderült, 3 abszenciáját azért kapta, mert 3 hónapja nincs lakása, az éjjeleket a pályaudvarokon tölti, és csak nappal tud aludni, ha egy-egy barátja beengedi albérleti szobájába, míg ő nincs ott. Többször kisegítette pénzzel, kölcsönrel a rászorulókat, mikor pedig egy hallgató egy „Mélyen tisztelt Proffessor Úr” (két f-fel) megszólítású levélben arra kérte, hogy kölcsönét később, ösztöndíjából fizethesse vissza, visszaírta, hogy elengedi a kölcsönt, azzal a feltétellel, ha a hallgató is elengedi az egyik f-et a professzorból. 1904-ben a pesti Tudományegyetem rektorának valamely intézkedését az ottani hallgatók sérelmesnek tartva tüntettek és nagygyűlést hirdettek, amelyre a főiskola hallgatói is szolidaritásból el akartak menni. Apám lévén a prorektor, őt kérték meg, hogy az előadásoktól távol maradhassanak. Ő ezt megengedte, és az intézet emeleti folyosójáról pár szót intézett a diákokhoz mondván, hogy ő megadott mindent, ami megadható volt, de kéri, a kötelees komolyságot őrizték meg, s vigyázzanak arra, hogy a főiskola statutumai tiszteletben tartassanak.

A sportot propagálta a diákságnak, és szorgalmazta egy főiskolai torna- és sportegylet megalapítását. De nemcsak propagálta a sportot, hanem maga is vívott, úszott és 50 éves korában még átúszta a Dunát. Hosszabb gyalogtúrákat is végzett, a helyi flóra tanulmányozásával egybekötve. Egy ízben Aujezsky professzorral túrázva a gyujtoványfű egy Magyarországon ritka változatát találta meg a Szob melletti Nagy-Galla hegyen.

A sportszerű élethez ugyan nem tartozik, de be kell vallani, hogy 14 éves korától dohányzott, bár a füstöt nem szívta le. Hol hosszúszerű pipát szívott, hol pedig szivart, s azt mikor félig elszívta, egy kis pléhdobozba tette, majd egy idő múlva – „horribile dictu” – újra rágyújtott a maradékra. Mégis megérte közel 80. életévét – de kérem a jelenlévő dohányosokat, ne triumfáljanak, mert két Magyar-Kossa is 102 évig élt, tehát a génekben nikotin nélkül több is benne lett volna.

Egy másik szenvedélye volt a zene. Maga is zongorázott fiatal korától kezdve klasszikusokat, de magyar nótákat is. Többször játszott a Hutýra Ferenc rektornál tartott meghívásokon is, hol szólót, hol egy tanártársa Schubert-dalát kísérve. Kevésbé formálisan mentek a tanártestületi vacsorák, vagy a Liebermann és Tangl profeszszoroknál tartott összejövetelek, ahol egyesek verseket hoztak, vagy szóvicceket faragtak. „Sit venia verbo jocosu”; kérem bocsássák meg, ha elmondom Plósz professzor egy szóviccét: „Mi a különbség a nyelvész és a vizslakutya közt? A nyelvész filoló gus, a vizsla fileológus!”

Apám – bár társaságát könnyen el tudta szórakoztatni – sokszor sajnálta a ráfordított időt, amit szívesebben olvasással, írással vagy rajzolással, festéssel töltött. Szívesen fényképezett és több színes fényképészeti eljárást is leírt.

Sokat gondolkozott különböző tanulmányokon is, így például a tanítás szemléletesebbé tételére föl talált egy kinematográfot,²⁰ amellyel álló- és mozgóképeket lehetett vetíteni elsötétített vagy világos teremben. A prototípus el is készült, megvolt a magyar és több külföldi szabadalom is, de a közbejött háború megakadályozta a sorozatgyártást. Apró praktikus ötlete volt a világító ceruza, amivel éjjel is föl tudta írni gondolatait, vagy a cipőtalpra szerelt kaucsukcsövek, amivel szerinte nagyszerű a járás – és ami Simon professzor úr szerint az Adidas elődje volt, ha takarékosabb is.

Mert a takarékosagra súlyt helyezett, és még akkor is, ha egy kimutatási eljárást leírt, mindig kiemelte nemcsak annak olcsóságát, hanem sokszor a reagensek visszanyerési lehetőségét is – majd azt mondtam: recyclinget.

Ez a visszaemlékezés nem volna teljes, ha nem említénék az olykor jogos kritikával párosult magyarságszeretetét. Ez nemcsak munkáiban, hanem a mindennapi élet kis epizódjaiban is megnyilvánult. Így korigálta szelíd humorral a tanártestületi üléseken elhangzott germanizmusokat, míg örömmel észre nem vette a magyarosabb beszédet; ezért küldte vissza a császári és királyi katonaság német nyelvű átíratait, míg magyarul nem írták; ez volt az oka, hogy annak a breszlai toxikológusnak, aki levelét „Ofenpest”-re címezte, a válaszlevelet Breslau (Wroclaw) címre írta, mire a továbbiakban Budapest szerepelt a borítékon. Ez volt az indítéka annak is, hogy a harmincas években az ellenséges propaganda ellensúlyozására több francia orvosi lapban közölt olyan magyar orvostörténelmi cikkeket, melyeknek francia vonatkozásai is voltak. Nyelvi

²⁰ Magyary-Kossa Gyula „Kézi kinematograf” szabadalma (1914). Lajstromszám: 67699. (Eredetije a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalában) (– a szerk. megj.)

ismeretei megkönnyítették, hogy beutazza Európát, Gibraltártól Koppenhágáig és Helsingöriig, Párizstól Breslauig és Danzigig, fölkeresve – ahol lehetett – a botanikus kerteket, gyógyszerzeti intézeteket és adatokat gyűjtve későbbi munkáihoz.

Magyary-Kossa Gyula életművének megismeréséhez kapcsolódó főbb szakirodalmi források

Megjelenésük időrendjében

Magyary-Kossa Gyula „Kézi kinematograf”. Szabadalom, 1914. Lajstromszám: 67699. (Eredetije a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalában)

Magyary-Kossa Gyula „Gázkamra háziállatok rühösségének és egyéb bőrbetegségeinek gyógyítására emberek és állatok kóros csiráival fertőzött tárgyak fertőtlenítésére, valamint ruhaélősdiek elpusztítására”. Szabadalom, 1919. Lajstromszám: 77190. (Eredetije a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalában)

Magyary-Kossa Gyula „Eljárás a végbélben való elhelyezésre alkalmas gyógyszeralakok készítésére”. Szabadalom, 1920. Lajstromszám: 80497. (Eredetije a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalában)

Zimmermann Ágoston: Dr. Magyary-Kossa Gyula professzor nyugalomba vonulásához. = Állatorvosi Lapok 58 (1935) No. 14. pp. 230–231.

Deseő Dezső: Magyary-Kossa Gyula dr. (1865–1944). = Állatorvosi Lapok 67 (1944) No. 14. pp. 79–80.

Magyary-Kossa Gyula szakirodalmi működése. = Állatorvosi Lapok 67 (1944) No. 17. (szept. 1.) pp. 101–102.

Vámosy [Zoltán]: Magyary-Kossa Gyula (1865–1944). = Orvosi Hetilap 88 (1944) No. 28. p. 335.

Diósadi Elekes György: Magyary-Kossa Gyula (1865–1944). = Orvosi Hetilap 88 (1944) No. 28. pp. 348–349. (*Lásd kötetünk előszavában!*)

Karasszon Dénes: Egy magyar orvostörténész. Megemlékezés Magyary-Kossa Gyuláról, születésének 100. évfordulója alkalmával. = Orvostörténeti Közlemények. Vol. 41. (1967) pp. 21–27. (*Lásd kötetünk előszavában!*)

Szögi László (szerk.): Az Állatorvostudományi Egyetem Levéltára. Repertórium, 1741, 1787–1972. Bp., 1985. Állatorvostudományi Egyetem. 213, [3] p., 10 t. (Az Állatorvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának kiadványai 1.)

Ifj. Magyary-Kossa Gyula: Magyary-Kossa Gyula irodalmi munkássága. (Válogatás). Gépirat. Bp., 1986. VII p. (Lelőhely: Szent István Egyetem Állatorvostudományi Kar Központi Könyvtára)

Bakonyi Ferencné – Gábor Iván: Az [Magyary-Kossa Gyula] Állatorvostörténeti Könyvgyűjtemény régi magyar és magyar vonatkozású könyvei, 1574–1850. Közrem.: Tóth-Szöllős Zsuzsanna. Bp., 1987. Állatorvostudományi Egyetem. 123 p. (Az Állatorvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának kiadványai 2.)

Online:

<http://konyvtar.univet.hu/hungarika/hungarika.html>

200 éves a magyar állatorvosi felsőoktatás. Szerk.: Holló Ferenc. Bp., 1987. Mezőgazdasági Kiadó. 463 p.

Magyary-Kossa Gyula, ifj.: Apám emlékei (Parerga). = Magyar Állatorvosok Lapja 45 (1990) No. 8. pp. 494–495. *(Lásd kötetünk előszavában!)*

Simon Ferenc: Dr. Magyary-Kossa Gyula szerepe az állatorvos- és az orvostudomány fejlesztésében. = Magyar Állatorvosok Lapja 45 (1990) No. 8. pp. 491–494.

Karasszon Dénes: A magyar állatorvos-történészek példaképe és tanítómestere Magyary-Kossa Gyula. = Magyar Állatorvosok Lapja 45 (1990) No. 8. pp. 496–497.

Karasszon Dénes: 125 évvel ezelőtt született Magyary-Kossa Gyula (1865–1944) a magyar orvostörténet-írás nagymestere. = Orvosi Hetilap 131 (1990) No. 26. pp. 1427–1428.

Molnár László (szerk.): Magyary-Kossa Gyula képgyűjteménye. Katalógus. In: Magyar orvosi emlékek. 5. köt. Bp., 1995. HOGYF EDITIO. pp. 233–323., 4 t.

Dominkovits Péter: Magyary-Kossa Gyula levelei Házi Jenőhöz. = Orvostörténeti Közlemények. Vol. 166–169. (1999) pp. 203–207.

Karasszon Dénes – Pákozdy Katalin: Magyary-Kossa Gyula (1865–1944). In: Szállási Árpád (vál.): A múlt magyar orvostörténészei. A bevezető tanulmányt írta: Schultheisz Emil. Az összeállításban közreműködött: Kapronczay Károly. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Piliscsaba – Bp.,

2002. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 53–56. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 19.)

Karasszon Dénes: Magyary-Kossa Gyula, a magyar állatorvos-történészek példaképe és tanítómestere. In: Karasszon Dénes: A magyar állatorvoslás kultúrtörténete I. Történeti áttekintés. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Piliscsaba, 2005. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 183–187. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 39/1.)

Perjámosi Sándor: Magyary-Kossa Gyula főbb állatorvostudomány-történeti publikációi. In: Karasszon Dénes: A magyar állatorvoslás kultúrtörténete I. Történeti áttekintés. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Piliscsaba, 2005. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 187–189. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 39/1.)

Dörnyei Sándor: Magyary-Kossa Gyula és Pataki Jenő levelezése. 1–2. = Orvostörténeti Közlemények. Vol. 200–201. (2007) pp. 187–211., Vol. 202–205. (2008) pp. 129–152.

Mészáros M. János: Az állatorvos-képzés 1818-tól 2004-ig elhunyt tanárainak és előadóinak sírjai. Bp., 2007. Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár. 174 p.

Magyary-Kossa Gyula (1865–1944). In: Fehér György: Biographia. Elhunyt tanáraink és előadóink életrajza, 1787–2007. 3. átd. és bőv. kiad. Bp., 2007. Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kar. pp. 207–210.

– életrajza:

<http://www.huveta.hu/bitstream/10832/677/1/MagyaryKossaGyula.pdf>

– szabadalma:

<http://www.konyvtar.univet.hu/index.php/hu/idoszaki-kiallitas-muzeum/kiallitas-archivum/mit-adott-a-magyar-allatorvos-tudomany-a-vilagnak/felfedezok-es-ujitok#gazkamra>

– Kossa-reakció:

<http://www.konyvtar.univet.hu/index.php/hu/idoszaki-kiallitas-muzeum/kiallitas-archivum/mit-adott-a-magyar-allatorvos-tudomany-a-vilagnak/felfedezok-es-ujitok#Kossa>

– Kossa-mérgek:

<http://www.konyvtar.univet.hu/index.php/hu/idoszaki-kiallitas-muzeum/kiallitas-archivum/mit-adott-a-magyar-allatorvos-tudomany-a-vilagnak/nemzetkozi-bemutakozas#Gy%C3%B3gyszertani%20Int%C3%A9zet>

– idős kori arcképe (fénykép):

<http://konyvtar.univet.hu/panteon/egykep.php?abrazolasid=452&mit=8>

– ifjú kori arcképe (fénykép):

<http://konyvtar.univet.hu/panteon/egykep.php?abrazolasid=453&mit=8>

– kevésbé ismert képe:

<http://konyvtar.univet.hu/panteon/egykep.php?abrazolasid=454&mit=8>

– szobra:

<http://konyvtar.univet.hu/panteon/egykep.php?abrazolasid=455&mit=6>

– arcképe (festmény):

<http://konyvtar.univet.hu/panteon/egykep.php?abrazolasid=456&mit=5>

– emlékérem:

<http://konyvtar.univet.hu/panteon/egykep.php?abrazolasid=457&mit=7>

– sírja: <http://konyvtar.univet.hu/panteon/egykep.php?abrazolasid=458&mit=9>

Győry Tibor és Magyary-Kossa Gyula levelezése. Közreadja: Dörnyei Sándor. Bp., 2008. Magánkiadás. 117 p.

Kapronczay Károly: Magyary-Kossa Gyula és Győry Tibor hatása a magyar orvostörténeti iskolára. Bp., 2009. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet – Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. 100 p. (Mesterek és tanítványok)

Winkler Bea – Striczky Péter: Az Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum története 1787–2000. Bp., 2009. Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár. 89, [1] p. (A Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtárának kiadványai 9.)

Online:

<http://www.konyvtar.univet.hu/index.php/hu/konyvtarrol/tortenetunk/az-allatorvos-tudomanyi-konyvtar-leveltar-es-muzeum-tortenete-1787-2000>

Kapronczay Katalin: Magyary-Kossa Gyula (1865–1944) és a régi magyar orvosi nyelv. = Magyar Orvosi Nyelv 13 (2013) No. 1. pp. 26–29.

Magyary-Kossa Gyula életmű-bibliográfiája

1891²¹

Humán orvoslás és annak története

A chloroformos asphyxia elkerüléséről. = Orvosi Hetilap 35 (1891) No. 27. p. 339., No. 28. pp. 351–352.

Növénytan, gyógynövények

Az orvosi növények tenyésztéséről. = Gyógyszerészi Hetilap 30 (1891) No. 49. pp. 775–779., No. 50. 792–797.

Kötetben: MOE 5. köt. Bp., 1995. pp. 23–30.

A *Piscidia erythrina* kérgének szerkezete. = Gyógyszerészi Hetilap 30 (1891) No. 51. pp. 815–816.

²¹ Az 1910-es év végéig Kóssa Gyula néven, azután Magyary-Kossa Gyula néven publikált.

1892

Humán orvoslás és annak története

A gyógyászat kézikönyve gyakorló orvosok számára. Irták dr. Bach Imre, dr. Brück Miksa, dr. Kertész József, dr. Kóssa Gyula, dr. Neupauer Gusztáv, dr. Purjesz Ignác, dr. Schaffer Károly, dr. Schultzs Henrik, dr. Tauszk Ferenc. Szerkesztette: dr. Tauszk Ferenc. Bp., 1892. Dobrowsky és Franke. 555 p.

A kötetben szereplő Kóssa Gyula fejezetek:

A kosmetikus szerekről. pp. 497–508.

Mérgezők. pp. 509–514.

Fürdők áttekintése. pp. 515–522.

Gyógyszertani függelék. pp. 523–532.

Méregtan, mérgezők

Mérgező növények. = Természettudományi Közlöny 24 (1892) No. 1. p. 44.

Előadásának kivonata.

A mérgező növények. = Egészség 6 (1892) No. 1. pp. 1–16.

Görcsokozó mérgek némely újabb ellenszereiről. = Orvosi Hetilap 36 (1892) No. 5. pp. 50–51. és klny.: Bp., 1892. 8 p. (Közlemény a budapesti kir. m. tudomány-egyetem gyógyszerintézetéből)

Ueber einige neuere Antidota der spasmodischen Gifte. = Pester Medizinisch-Chirurgische Presse 28 (1892) No. 9. col. 196–197.

Az előző kutatás tömör változata.

A pentál hatásáról. Társszerző: Neumann Ármin. 1–2. = Orvosi Hetilap 36 (1892) No. 8. pp. 88–89.; No. 9. pp. 101–103. és klny.: Bp., 1892. 13 p. (Közlemény a budapesti kir. m. tudomány-egyetem gyógyszerertani intézetéből)

Németül 1893-ban!

Ueber die Wirkung des Pental. Mitautor: Armin Neumann. = Pester Medizinisch-Chirurgische Presse 28 (1892) No. 16. col. 366–368.

Az előző kutatás tömör változata.

Kémiai ellenszer cyános mérgezéseknél. = Magyar Orvosi Archivum 1 (1892) pp. 443–453.

Németül 1894-ben!

Gyógyszerészet, gyógyszerkémia

Antagonisticus tanulmányok a morphint illetőleg, tekintettel a pictrotoxinra. = Magyar Orvosi Archivum 1 (1892) pp. 25–46.

Németül 1893-ban!

Gyógyszeres kísérletek a terhes méhen. = Magyar Orvosi Archivum 1 (1892) pp. 199–207.

Franciául 1893-ban!

A pikrotoxin élettani hatásáról. = Magyar Orvosi Archivum 1 (1892) pp. 469–491.

Németül 1894-ben!

A pharmakologia tanítása Ausztriában és Németországban. = Orvosi Hetilap 36 (1892) No. 31. p. 381. és klny. 7 p.

Bugát és a gyógyszerészet. = Gyógyszerészi Hetilap 31 (1892) No. 22. pp. 344–345. és klny.

1893

Gyógyszerészet, gyógyszerkémia

Antagonistische Studien über Morphin und Pikrotoxin. = Ungarisches Archiv für Medizin 1 (1893) pp. 24–34. és klny.: Bp., 1893. Pallas. 22 p.

Magyarul 1892-ben!

Recherches pharmacologiques faites sur l'utérus gravide. = Ungarisches Archiv für Medizin 1 (1893) pp. 252–257.

Magyarul 1892-ben!

Amylenhydrat gegen Krampfgifte. = Ungarisches Archiv für Medizin 1 (1893) pp. 328–329.

Ueber die Wirkung des Pentals. Mitautor: Armin Neumann. = Ungarisches Archiv für Medizin 1 (1893) pp. 467–470.

Magyarul: 1892-ben!

Az ammoniákkal való deszficiálásról. = Orvosi Hetilap 37 (1893) No. 25. pp. 300–301.

Rigler G. válasza Kóssa Gy. cikkére: No. 26. p. 312.

Kóssa Gy. válasza: No. 27. p. 326.

és klny.: Bp., 1893. 4 p.

A formanilidről. = Magyar Orvosi Archivum 2 (1893) pp. 223–243.

Németül 1894-ben!

Gyógyszertani és méregtani cikkek a Pallas Nagy Lexikonában.

1894

Gyógyszerészet, gyógyszerkémia

Ujabb vaskészítmények. = Orvosi Hetilap 38 (1894) Mell. Ujabb gyógyszerek és gyógymódok. No. 1. pp. 2–3. és klny. 3 p.

Ueber die physiologische Wirkung des Pikrotoxins. = Ungarisches Archiv für Medizin 2 (1894) pp. 24–42.

Magyarul 1892-ben!

Ueber das Formanilid. = Ungarisches Archiv für Medizin 2 (1894) pp. 173–178.

Magyarul 1893-ban!

Méregtan, mérgezések

Klinikai Diagnostika. Az összes betegvizsgáló módszerek, a szövettani, vegyi és bakteriologiai eljárások kézikönyve. Orvosnövendékek és gyakorló orvosok számára irták Basch Imre dr., Fodor Géza dr., Gerlóczy Zsigmond dr., Grósz Emil dr., Hirschler Ágoston dr., Imrédy Béla dr., Korányi Sándor dr., Kóssa Gyula dr., Makara Lajos dr., Purjesz Ignác dr., Schaffer Károly dr., Schultz Henrik dr., Tangl Ferenc dr. Tauszk Ferenc dr., Terray Pál dr., Vas Bernát dr. Szerkesztette dr. Tauszk Ferenc. Számos a szöveg közé nyomott ábrával. 1–2. köt. Bp., 1894. Dobrowsky és Franke. 736, 576 p.

A 2. kötetben szereplő írása:

Mérgezések. pp. 441–468. és klny.: A mérgezések diagnostikája. Bp., 1894. Dobrowsky – Franke. 28 p.

Über ein chemisches Gegenmittel bei Cyan-Vergiftungen. = Ungarisches Archiv für Medizin 2 (1894) pp. 12–23.

Magyarul 1892-ben!

Újabb adatok a cyankalium és kalium hypermanganicum közt chemiai antagonismusról. = Magyar Orvosi Archivum 3 (1894) pp. 52–56.

Németül 1895-ben!

Zur Therapie der Cyanvergiftungen. = Centralblatt für die medicinischen Wissenschaften, 1894. No. 17. pp. 289–291.

Méregnyomok a vizeletben. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 1 (1894) No. 1. pp. 27–32.

Németül 1895-ben!

A chlórnak szerepe bódító mérgekben, különös tekintettel az acetonra. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 1 (1894) No. 4. pp. 101–110. és klny.

Németül 1895-ben!

Gyógyszertani és méregtani cikkek a Pallas Nagy Lexikonában.

1895

Méregtan, mérgezések

Kísérletek gyógyszereknek és mérgeknek lehűtött testrészekbe való fecskendésével. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 1 (1895) No. 5. pp. 151–156.

Die Resorption der Gifte an abgekühlten Körperstellen. = Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie. Vol. 36. (1895) No. 1–2. pp. 120–121.

A fenti publikáció német változata.

Adatok a méregtan történetéhez. = Gyógyászat 35 (1895) No. 21. pp. 249–250.; No. 22. pp. 262–263.; No. 23. pp. 273–275. és klny. 12 p.

A bürokról.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 111–116.

Neuere Beiträge zur dem Antagonismus zwischen Cyanalium und kalium hypermanganicum. = Ungarisches Archiv für Medizin 3 (1895) pp. 57–61.

Magyarul 1894-ben!

Die Rolle des Chlors in narkotischen Giften, mit besonderer Rücksicht auf das Aceton. = Ungarisches Archiv für Medizin 3 (1895) pp. 350–358.

Magyarul 1894-ben!

Giftspuren im Harn. = Ungarisches Archiv für Medizin 3 (1895) pp. 375–380.

Magyarul: 1894-ben!

Gyógyszertani és méregtani cikkek a Pallas Nagy Lexikonában.

1896

Gyógyszertani és méregtani cikkek a Pallas Nagy Lexikonában.

1897

Humán orvoslás és annak története

Az epichlorhydrinről. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 2 (1897) No. 7–8. pp. 230–238.

Németül 1898-ban!

Gyógyszertani és méregtani cikkek a Pallas Nagy Lexikonában.

1898

Gyógyszerészet, gyógyszerkémia

A morphin kimutatása hullákban. = Orvosi Hetilap 47 (1898) No. 7. pp. 76–77., No. 8. pp. 88–90. és klny.: Bp., 1898. 12 p. (Az Orvosi Hetilap tudományos közleményei)

Über den Nachweis des Morphins in der Leiche. = Pester Medizinisch-Chirurgische Presse 34 (1898) No. 12. col. 265–269., No. 13. col. 291–295.

A fenti publikáció német változata.

Ueber das Epichlorhydrin. = Archives internationales de pharmacodynamie et de thérapie. Vol. 4. (1898) No. 5–6. pp. 351–359.

Magyarul 1897-ben!

Méregtan, mérgezések

Mérgezések. In: Hutýra Ferenc (szerk.): Állatorvosi belgyógyászat. 3. köt. Bp., 1898. Franklin ny. pp. 464–498. és klny.: Bp., 1898. 38 p.

Mesterséges köszvény előidézése mérgek által. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 3 (1898) No. 3-4. pp. 65–76. és klny.: Bp., 1899. Pátria. 12 p.

Künstliche Erzeugung der Gicht durch Gifte. = Archives internationales de pharmacodynamie et de thérapie. Vol. 5. (1898) No. 1–2. pp. 97–109.

A fenti publikáció német változata.

A Robinia pseudoacacia kérge csakugyan mérges. = Természettudományi Közlöny 30 (1898) No. 6. p. 334.

Állatorvostudomány és annak története

Incompatibilis gyógyszerek. = Veterinarius 21 (1898) No. 8. pp. 225–234. és klny. 10 p.

Házi állatainkon gyakrabban előforduló mérgezések.= Állategészség 2 (1898) No. 1. pp. 2–12.

1899

Humán orvoslás és annak története

A phlorizin hatása a vesékre. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 4 (1899) No. 1–2. pp. 13–19. és klny.

Németül 1900-ban!

Adatok a cukrok hatásához. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 3 (1899) No. 5–6. pp. 121–141.

Beitrag zur Wirkung der Zuckerarten. = Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Tiere (Pflügers Archiv). Vol. 75. (1899) No. 6–7. pp. 310–331.

A fenti publikáció német változata.

Növénytan, gyógynövények

Növénytani jegyzet. Kóssa Gyula tanár úr magyarázatai után kiadta Enyedi Dezső. Bp., 1899. Szerző. 207 p.

1900

Humán orvoslás és annak története

Die Wirkung des Phlorizins auf die Nieren. = Zeitschrift für Biologie. Bd. 40. (1900) pp. 324–332. és klny.

Magyarul 1899-ben!

A szervezetben mesterségesen előidézhető elmeszesedésről. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 4 (1900) No. 9–10. pp. 173–214.

Az azóta róla elnevezett Kóssa-reakcióról.

Németül 1901-ben!

Gyógyszerészet, gyógyszerkémia

Vezérfonal a részletes Gyógyszertanhoz. Bp., 1900. Ny. n. 522 p.

1901

Humán orvoslás és annak története

A chromsav-diabetesről. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 5 (1901) No. 1. pp. 1–11. és klny.

Ueber Chrmsäure-Diabetes. = Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Tiere (Pflügers Archiv). Vol. 88. (1901) No. 11–12. pp. 627–637.

A fenti publikáció német változata.

Ueber die im Organismus künstlich erzeugten Verkalkungen. = Beiträge zur pathologischen Anatomie und zur allgemeinen Pathologie (Zieglers Beiträge). Vol. 30. (1901) pp. 163–202.

Az azóta róla elnevezett Kóssa-reakcióról.

Magyarul 1900-ban!

Állatorvostudomány és annak története

Gyógyszerrendelés. Tankönyv állatorvostanhallgatók számára. 115 ábrával és 357 rendelvénnyel. Bp., 1901. Magyar Országos Állatorvos-Egyesület. XIV, 379, [1] p. (Állatorvosi kézikönyvtár 4.)

1902

Humán orvoslás és annak története

A vívás és az egészség. = Jó Egészség 1 (1902) No. 21. pp. 2–3., No. 22. pp. 1–3. és klny.: Bp., 1902. 13, 3 p.

Állatorvostudomány és annak története

A m. kir. Állatorvosi Főiskola Könyvtárának katalógusa. Bp., 1902. Franklin. IV, 171 p. (M. kir. Állatorvosi Főiskola kiadványai 6.)

Ezt követően az 1901/1902-es tanévtől az 1917/1918-as tanévig 17 pótlás jelent meg az Állatorvosi Főiskola Évkönyveiben. A pótlások különlenyomatként is megjelentek.

Nyelvtörténeti adalékok

A gyógyszerkönyv és a receptje nyelve. = Orvosi Hetilap 46 (1902) No. 50. pp. 813–814.; No. 51. pp. 828–829.; No. 52. pp. 840–843. és klny.

ua. = Gyógyszerészi Közlöny 19 (1903) No. 3. pp. 48–50.; No. 4. pp. 64–66.; No. 5. pp. 79–81.; No. 6. pp. 95–97.; No. 7. pp. 109–112.

1903

Gyógyszerészet és annak története

Adat a Magyar Gyógyszerkönyv történetéhez. = Gyógyszerészi Közlöny 19 (1903) No. 13. pp. 206–207.

Az orvoskar javaslata gyógyszerkönyv összeállítására 1848-ban.

1904

Állatorvostudomány és annak története

Magyar állatorvosi könyvészet 1472–1904. Bp., 1904. Kilián. XII, 346 p. (Állatorvosi kézikönyvtár 8.)

Online: <http://www.huveta.hu/handle/10832/1214>

Gyógyszerészet és annak története

Régi magyar gyógyszer(ek) a veszettség ellen. = Állatorvosi Lapok 27 (1904) No. 10. pp. 310–314.

Növénytan, gyógynövények

Növénytani jegyzet. Kiadta Enyedi Dezső. Bp., 1904. Blau. 186 p.

Kóssa előadásai alapján.

1905

Humán orvoslás és annak története

Dekadenciában van-e a magyar tudományosság? Beszéd az Állatorvosi Főiskola Tanévnyitóján. Bp., 1905. Franklin ny. 89, 3 p.

Syphilis-endémiák Magyarországon. = Gyógyászat 45 (1905) No. 44. pp. 711–712.; No. 45. pp. 729–730. és klny.
Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 66–72.

Gyógyszerészet, gyógyszerkémiá

Adat a nitrogéntrioxid képződéséhez. (Új borszesz reakció). = Gyógyszerészi Közlöny 21 (1905) No. 38. pp. 604–605.

Beitrag zur Kenntnis der Entstehung von Nitrogenoxyd. = Pharmaceutische Zentralhalle, 1905. No. 47.

A fenti publikáció német változata.

Állatorvostudomány és annak története

A szárnyasok phlorhizin-diabeteséről. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 6 (1905) No. 3. pp. 67–77.

Phlorhizin-Diabetes des Geflügels. = Archiv Internationales de Pharmacodynamie 16 (1906) No. 1–2. pp. 33–42.

A fenti publikáció német változata.

A szárnyas-vizelet hűgysavtartalmának meghatározása. =
Kísérletügyi közlemények 8 (1905) No. 5. pp. 602–603.

Egy magyar egyetemi tanár (Hoffner József) lakásának
leírása, saját tollából (1827). Bp., 1905. pp. 97–101. (A m.
kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 12.)

Kötetben: MOE. 2. köt. Bp., 1929. pp. 142–145.

1906

Humán orvoslás és annak története

Adatok a sebészet magyarországi történetéhez.
(Herniotomusok, lithotomusok s oculisták.) = Orvosi
Hetilap 50 (1906) No. 50. pp. 1124–1125.; No. 51. pp.
1144–1146. és klny. (Az Orvosi Hetilap tudományos
közleményei)

Die quantitative Bestimmung der Harnsäure im Vogelharn.
= Hoppe-Seyler's Zeitschrift für physiologische Chemie.
Vol. 47. (1906) No. 1. pp. 1–4.

Gyógyszerészet és annak története

A gyógyszertárak ellenőrzése hajdanában. Adatok a hazai
gyógyszerészet történetéhez. = Gyógyszerészi Hetilap 45
(1906) No. 15. pp. 230–232.; No. 16. pp. 246–250. és klny.

*A körmöcbányai gyógyszertár vizsgálati jegyzőkönyve
1791-ből.*

Állatorvostudomány és annak története

Lófestés a régi magyaroknál. = Állatorvosi Lapok 29 (1906) No. 43. pp. 513–514.

ua. = Ethnographia. 17 (Új foly. 2.) (1906) No. 4. pp. 211–214.

Adatok az állatorvosi főiskola történetéhez. = Állatorvosi Lapok 29 (1906) No. 49. pp. 583–584.; No. 50. pp. 595–596.; No. 51. pp. 605–608.; No. 52. pp. 619–622.

Lásd még 1907-nél!

Nyelvtörténeti adalékok

Vörös György. = Magyar Nyelv 2 (1906) No. 8. p. 378.

1907

Humán orvoslás és annak története

A toxikus köszvény természetéről. 1–2. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 7 (1907) No. 2. pp. 101–111.; No. 2. pp. 171–179. és klny.

Anabaptista orvosok Magyarországon. = Gyógyászat 47 (1907) No. 28. pp. 486–487. és klny.

Adatok Spilenberger Dávid (1627–1684) életéhez. = Budapesti Orvosi Ujság 5 (1907) No. 19. pp. 379–380.

Gyógyszerészet és annak története

A legrégebb magyar receptje. = Gyógyszerészi Folyóirat 2 (1907) No. 6. pp. 86–88.

Nagy Gábor 1835-i közlésének a javítása.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 328–330.

Egy XVII. századbeli magyar gyógyszerész kéziratai. = Gyógyszerészi Hetilap 46 (1907) No. 44. pp. 710–714.; No. 45. pp. 726–729.

Állatorvostudomány és annak története

Adatok az állatorvosi főiskola történetéhez. = Állatorvosi Lapok 30 (1907) No. 22. pp. 273–275. és klny.

Előzménye 1906-ban!

Das Pferdefärben bei den Deutschen. = Mitteilungen zur Geschichte der Medicin und d. Naturwissenschaften 7 (1907) pp. 334–337.

Nyelvtörténeti adalékok

Régi magyar betegségnevek. = Orvosi Hetilap 51 (1907) No. 34. pp. 608–609.; No. 35. pp. 626–627.; No. 36. pp. 642–643.; No. 37. pp. 658–660. és klny. Bp., 1907. 21 p.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 282–325.

Pótlás: MOE 5. köt. p. 225.

1908

Humán orvoslás és annak története

Deutsche Herniotomen, Lithotomen und Okulisten in Ungarn. In: Zwanzig Abhandlungen zur Geschichte der Medizin. Festschrift, Hermann Baas in Worms zum 70. Geburtstage gewidmet. etc Einführung: C. Sudhoff. Hamburg – Leipzig, 1908. Verlag von Leopold Voss. pp. 64–72.

Über die Natur der toxischen Gicht. = Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Tiere (Pflügers Archiv). Vol. 123. (1908) No. 1–3. pp. 113–130. és klny.

A régi magyar orvos czime. = Gyógyászat 48 (1908) No. 16. pp. 257–259. és klny.

Adatok Sámbock János életéhez. = Irodalomtörténeti Közlemények 18 (1908) No. 3. pp. 366–375.

Kígyó az emberben. = Ethnographia 19 (Új. f. 4.) (1908) No. 5 pp. 274–281. és klny.

Lásd még 1926-nál!

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 103–110.

Nyelvtörténeti adalékok

Adatok nyelvünk történetéhez. Kérő. Felakadás. = Magyar Nyelv 4 (1908) No. 2. pp. 87–89.; No. 3. pp. 275–276.

Régi magyar gyógyszernevek. = Magyar Nyelv 4 (1908) No. 7. pp. 322–327.; No. 8. pp. 369–371.; No. 9. pp. 424–426.; No. 10. pp. 471–473.

Folytatása 1909-ben!

A teljes gyűjtés kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 243–281.; *Pótlás:* MOE 5. pp. 228–229.

Gyógyszerészet és annak története

Gyógyszertan. (Vámossy-Fenyvessy-Mansfeld). (Ism.) = Orvosi Hetilap 52 (1908) No. 12. pp. 204–205.

1909

Humán orvoslás és annak története

A vesekiirtás következményeiről. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 8 (1909) No. 3–4. pp. 124–129.

A régi magyar orvosnövendék. = Orvosi Hetilap 53 (1909) No. 14. pp. 257–259.; No. 15. pp. 272–275.; No. 16. pp. 292–294.; No. 17. pp. 310–311.; No. 18. pp. 326–328.; No. 19. pp. 345–346. és klny.: Bp., 1909. 36 p. (Az Orvosi Hetilap tudományos közleményei)

ua. = Népegészségügy 3 (1922) No. 21. pp. 716–719.; No. 22–23. pp. 752–754.; No. 24. pp. 780–782.; 4 (1923) No. 1–2. pp. 21–24.; No. 3. pp. 51–53.; No. 4. pp. 73–76.; No. 5. pp. 95–97.; No. 6. pp. 128–131.; No. 7. pp. 162–170.; No. 7–8. pp. 208–212.; No. 9–10. pp. 261–267.

Eljárás vérnek kimutatására. = Orvosi Hetilap 53 (1909) No. 35. pp. 609–610. és klny.

Ein Verfahren zum Nachweise von Blut. = Deutsche medizinischen Wochenschrift. Vol. 35. (1909) No. 34. pp. 1469–1470.

A fenti publikáció német változata.

Vallásos orvosok. = Gyógyászat 49 (1909) No. 17. pp. 273–274.; No. 18. pp. 292–293. és klny.

Lovagló orvosok. = Gyógyászat 49 (1909) No. 50. pp. 839–841. és klny. 7 p.

A lovon közlekedő orvosok.

Gyógyszerészet és annak története

Magyar gyógyszerkönyv. 3. kiad. Bp., 1909. Országos Közegészségi Tanács. 430 p.

Kóssa a szerkesztőbizottság állandó meghívott szakértője.

Növénytan, gyógynövények

A pelóriás gyujtoványfű hazai előfordulása. = Természettudományi Közlöny 41 (1909) No. 492. p. 711.

Nyelvtörténeti adalékok

Régi magyar gyógyszernevek. = Magyar Nyelv 5 (1909) No. 1. pp. 39–41.; No. 2. pp. 84–85.; No. 3. pp. 130–132.; No. 4. pp. 185–187.; No. 5. pp. 225–227.; No. 7. pp. 325–327.; No. 8. pp. 378–381.; No. 9. pp. 422–424.; No. 10. pp. 464–467.

Előzménye 1908-nál, folytatása 1910-nél!

Régi magyar gyógyszernevek. Nyelvtörténeti tanulmány. Bp., 1909. Magyar Nyelvtudományi Társaság. 53, [3] p. (Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 10.) Utánnomás: 1970.

Különlenyomat.

A teljes gyűjtés kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 243–281.

Pótlás: MOE 5. pp. 228–229.

1910

Humán orvoslás és annak története

A szénsav hatása a testnek élettani és lázas hőmérsékletére. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 9 (1910) No. 1. pp. 1–13. és klny.

Die Wirkung der Kohlensäure-Dyspnoe auf die normale und fieberhafte Temperatur des Körpers.= Archives internationales de pharmacodynamie et de thérapie. Vol. 20. (1910) No. 5–6. pp. 471–483. és klny.

A fenti publikáció német változata.

Az aloë és az antrachinon-származékok hatása a test hőmérsékére. = Orvosi Hetilap 54 (1910) No. 4. pp. 61–63. és klny. 10 p.

Über Den Einfluss der Aloe und der Anthrachinon-Derivate auf die Körpertemperatur. = Archives internationales de pharmacodynamie et de thérapie. Vol. 20. (1910) No, 1–2. pp. 157–163. és klny.

A fenti publikáció német változata.

A dyspnoea hatása a vesékre és a vizeletelválasztásra. = Budapesti Orvosi Ujság 8 (1910) pp. 743–744. és klny. 4 p.

Die Wirkung der Dyspnoe auf die Niere und die Harnabsonderung. = Deutschen Tierärztlichen Wochenschrift 18 (1910) No. 51. pp. 763–764. és klny.: Hannover, [1910?]. Schaper [2] lev.

A fenti publikáció német változata.

A pestisorvos. = Orvosi Hetilap 54 (1910) No. 46. pp. 824–827., No. 47. pp. 845–847.; No. 48. pp. 860–861. és klny. Bp., 1910. 25 p.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 119–137.

Régi zsidó orvosok Magyarországon. = Gyógyászat 50 (1910) No. 40. pp. 681–683.; No. 42. p. 715.; No. 43. pp. 732–733.; No. 44. pp. 747–749. és klny. 16 p.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 24–35.

Állatorvostudomány és annak története

A hód Magyarországon. = Természettudományi Közlöny 42 (1910) No. 498. pp. 89–90.

Nyelvtörténeti adalékok

Régi magyar boncztani kifejezések. = Budapesti Orvosi Ujság 8 (1910) No. 30. pp. 555–557. és klny.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 316–320.

Pótlás: MOE 5. köt. p. 227.

Régi magyar gyógyszernevek. = Magyar Nyelv 6 (1910) No. 6. pp. 273–275.; No. 8. pp. 369–371.; No. 9. pp. 425–427.

Előzménye 1908-nál és 1909-nél, folytatása 1911-nél!

A teljes gyűjtés kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 243–281.

Pótlás: MOE 5. pp. 228–229.

1911

Humán orvoslás és annak története

Adatok a cukorkiválasztás mechanizmusához. = Orvosi Hetilap 55 (1911) No. 4. pp. 49–51.

Beiträge zum Mechanismus der Zuckerausscheidung. Der Einfluss der Dyspnoe auf den Diabetes. = Deutsche medizinische Wochenschrift. Vol. 37. (1911) No. 23. pp. 1075–1077. és klny.

A fenti publikáció német változata.

A dyspnoea hatása a vér összetételére és a vörsejtek elosztódására a testben. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 9 (1911) No. 2–3. pp. 45–64. és klny.

Gyógyszerészet és annak története

Die Einwirkung der Kohlensäure auf das Blut und die Verteilung der roten Blutkörperchen. = Archives internationales de Pharmacodynamie et de Thérapie. Vol. 21. (1911) pp. 41–62. és klny.

Fühner, Hermann, Nachweis und Bestimmung von Giften auf biologischem Wege: Eine Anleitung für Pharmakologen, Gerichtsärzte, Gerichtskemiker und Apotheker, 1911. (Ism.) = Orvosi Hetilap 55 (1911) No. 51. pp. 912–913.

Nyelvtörténeti adalékok

Régi magyar gyógyszernevek. = Magyar Nyelv 7 (1911) No. 3. pp. 134–135.; No. 4. pp. 176–177.; No. 6. pp. 278–279.; No. 8. pp. 372–376.

Előzménye 1908-nál, 1909-nél és 1910-nél. Ez a befejező rész.

A teljes gyűjtés kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 243–281.

Pótlás: MOE 5. pp. 228–229.

Állatorvostudomány és annak története

Ueber die Folgen der Nierenexstirpation. = Monatshefte für praktische Tierheilkunde. Vol. 22. (1910–11) No. 4. pp. 168–172.

Die wirkung der Dyspnoe auf die Niere und die Harnabsonderung. = Deutsche Tierärztliche Wochenschrift. Vol. 18. (1911) No. 51.

1912

Humán orvoslás és annak története

Der Pestarzt. = Pester Medizinisch-Chirurgische Presse 48 (1912) No. 14. pp. 113–114.; No. 15. pp. 120–122.; No. 16. pp. 129–130.; No. 17. pp. 138–139.

Kötetben megjelent változata: UME. Bp., 1935. pp. 162–175.

1913

Humán orvoslás és annak története

Aqua reginae Hungariae. In: Festschrift zur Feier seines 60-jährigen Geburtstages am 26. November 1913 Karl Sudhoff. Leipzig, 1913. Vogel. pp. 250–257. (Archiv für Geschichte Naturwissenschaften und der Technik Bd. 6.)

1914

Gyógyszerészet és annak története

Tagebücher Wiener Ärzte aus dem 16. Jahrhundert. = Archiv für Geschichte der Medizin. Vol. 8. (1914) No. 2–3. pp. 218–221.

Tévesen Sambucusnak tulajdonított kézirat a Nemzeti Múzeumban.

Kötetben: MOE 2. pp. 222–225.

1918

Humán orvoslás és annak története

Adatok a magyarországi sebészet történetéhez. = Orvosi Hetilap 62 (1918) No. 4. pp. 50–53.; No. 5. pp. 64–66.

Csúzi Cseh János „Tragoedia podagricá”-ja. = Budapesti Orvosi Ujság 16 (1918) No. 3. pp. 22–23.

Nyelvtörténeti adalékok

Mádra, mátra, nádra; mátrás beteg. In: Emlék Szily Kálmánnak a Magyar Nyelvtudományi Társaság elnökének nyolczvanadik születésnapja alkalmából. Írták a Magyar Nyelv dolgozó társai. Bp., 1918. Hornyánszky. pp. 29–31.

Állatorvostudomány és annak története

A doping. = Állatorvosi Lapok 41 (1918) No. 10. pp. 77–79.; No. 11. pp. 85–87. és klny. Bp., 1918. 15 p.

1919

Humán orvoslás és annak története

Az orvos helyzete a régi magyar társadalomban. = Orvosi Hetilap 63 (1919) No. 33. pp. 381–383.; No. 34. pp. 393–395. és klny. Bp., 1919. 13 p.

ua. = Budapesti Orvosi Ujság 27 (1929) No. 41. pp. 1178–1182.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 59–68.

Nyelvtörténeti adalékok

Bebzonár. = Magyar Nyelv 15 (1919) No. 1–2. pp. 33–34.

Állatorvostudomány és annak története

A rühösség kezelése gázokkal (kéndioxiddal stb.).
Társszerző: Vajda Tódor. = Állatorvosi Lapok 42 (1919) No. 15. pp. 105–108. és klny. 9 p.

A téma folytatása 1920-ban.

1920

Humán orvoslás és annak története

Orvosi gyakorlat a régi Magyarországon. = Orvosi Hetilap 64 (1920) No. 46. pp. 445–446.; No. 47. pp. 452–454.; No. 48. pp. 461–462.; No. 49. pp. 469–472.; No. 50. pp. 478–479.; No. 51. pp. 486–487. és klny.: Bp., 1920. 32 p.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 69–118.

Közegészségügy a régi magyaroknál. = Népegészségügy 2 (1921) No. 10–11. pp. 325–329.; No. 12–13. pp. 381–387.; No. 14–15. pp. 439–446.; No. 16. pp. 491–495.; No. 17–18. pp. 539–544.; No. 19. pp. 658–663.; No. 20. pp. 708–713. és klny.: Bp., 1921. 37 p.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 138–188.

Állatorvostudomány és annak története

Ünnepély az állatorvosi főiskolán. (Dr. Hutýra Ferencz állatorvosi főiskolai rektorságának 20. évfordulója). = Állatorvosi Lapok 43 (1920) No. 7–8. pp. 52–54.

A lórüh kezelése kéngőzőkkel. Társszerző: Vajda Tódor. = Állatorvosi Lapok 43 (1920) No. 13–14. pp. 81–83. és klny. 6 p.

A téma előzménye 1919-ben.

Tolnay Sándor életéhez. = Állatorvosi Lapok 43 (1920) No. 15–16. pp. 100–102.

1921

Humán orvoslás, állatorvostudomány és mindkettő története

Orvosi szakoktatás és egyetemi élet a régi Magyarországon. In: A Magyar Királyi Állatorvosi Főiskola 1921. évi szeptember hó 14-én megtartott tanévnyitó ünnepélye. Bp., 1921. M. Kir. Állatorvosi Főiskola. pp. 13–56. (A m. kir. Állatorvosi Főiskola Kiadványai 35.)

ua. = Állatorvosi Lapok 44 (1921) No. 21–22. pp. 125–126., No. 23–24. pp. 139–140.

Kötetben: MOE. 1. köt. Bp.1929. pp. 1–58.

Nyelvtörténeti adalékok

[Nyelvtörténeti adatok.] = Magyar Nyelv 17 (1921) No. 1–3. pp. 47–49.

1922

Állatorvostudomány és annak története

Adatok a bélférgesség kezeléséhez, különös tekintettel a sertések ascariasisára. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 15 (1922) No. 5–8. pp. 135–160. és klny. 26 p.

Melléklet az Állatorvosi Lapok 1922. évi 23–24. számához.

Az enyedi főiskola mint állatorvosképző intézet. =
Állatorvosi Lapok 45 (1922) No. 9–10. p. 72.

Nyelvtörténeti adalékok

[Nyelvtörténeti adatok.] = Magyar Nyelv 18 (1922) No. 9–
10. pp. 210–212.

1923

Állatorvostudomány és annak története

Adatok a rozsférgesség kezeléséhez. = Közlemények az
összehasonlító élet- és kórtan köréből 16 (1923) No. 7–8.
pp. 169–181. és klny.

1924

Humán orvoslás és annak története

Adatok a magyar géniusz biológiájához. = Állatorvosi
Lapok 47 (1924) No. 21–22. pp. 140–141.

Folytatását lásd 1925-nél!

Állatorvostudomány és annak története

A lángész és a kutya. = A Természet 20 (1924) No. 7–8. pp.
37–42.

Dohánymérgezés háziállatokon. = Gazdasági Lapok 76 (1924) No. 19–20. pp. 193–194.

1925

Humán orvoslás és annak története

Adatok a magyar génusz biológiájához. = Állatorvosi Lapok 48 (1925) No. 7. pp. 69–71.; No. 8. pp. 79–80.

Előzményét lásd 1924-nél!

Kötetben: MOE 5. köt. Bp., 1995. pp. 63–85.

Adatok a magyar génusz biológiájához. = Athenaeum 11 (1925) No. 4–6. pp. 73–102. és klny.

Kőrisbogár és veszettség. = A Magyar Gyógyszerész-tudományi Társaság Értesítője 1 (1925) No. 3. pp. 83–88. és klny.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 359–363.

Mátyás király sebésze. = Népegészségügy 6 (1925) No. 3–4. pp. 63–66. és klny.

Johannes von Dockenburgk.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 297–300.

Egy törvényszéki boncolás 1739-ben. = Népegészségügy 6 (1925) No. 9–10. p. 272. és klny.

Budán.

A magyarországi pestisjárványok történetéhez. (Az 1738–40. évi pestisjárvány alkalmából Debrecen város által kiadott szabályrendelet, mely különösen a hetivásárok megtartásának módjára vonatkozik.) = Népegészségügy 6 (1925) No. 11–12. pp. 353–354. és klny.

Kötetben: MOE 5. köt. Bp., 1995. pp. 31–33.

Egy háromszáz éves magyar orvosi kézirat. = Népegészségügy 6 (1925) No. 13–14. pp. 406–411. és klny.

Kötetben: MOE 1. Bp., 1929. pp. 345–352.

Orvostársadalmi bajok 200 év előtt. = Népegészségügy 6 (1925) No. 18. pp. 569–570.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 337–339.

Sopron.

A királyi érintés gyógyító erejéről. = A Természet 21 (1925) No. 9–10. pp. 49–55. és klny.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 13–23.

Baksa Márk sebe. = A Természet 21 (1925) No. 21–24. pp. 124–127. és klny.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 325–328.

Tompa és Skoda. = Orvosi Hetilap 69 (1925) No. 36. pp. 868–870. és klny.

Kötetben: MOE 1 köt. Bp., 1929. pp. 306–310.

Kossuth Lajos mint cholera-biztos. = Orvosi Hetilap 69 (1925) No. 51. pp. 1249–1251. és klny.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 301–305.

Állatorvostudomány és annak története

Magyar kutyákról. = A Természet 21 (1925) No. 13–14. pp. 73–76. és klny. 7 p.

Gyógyszerészet és annak története

Régi magyar gyógyszerészekről és gyógyszertárakról. = Közegészségügyi Értesítő 1 (1925) No. 2. pp. 13–16.; 2 (1926) No. 1. pp. 9–11.

ua. = Gyógyszerészet Haladása 3 (1926) No. 3–4. pp. 88–93.

ua. = Magister [Pozsony] 6 (1927) No. 19. pp. 149–152., No. 20. pp. 157–158.

ua. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 5 (1929) No. 2. pp. 131–142. és klny.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 73–102.

Baradlai János: „Régi magyar gyógyszerészekről”. = *Gyógyszerészi Értesítő* 37 (1929) No. 7 (20) pp. 97–100. [*Vita Magyary-Kossa cikkével*].

Növénytan, gyógynövények

A hazai gyógynövények hatása és orvosi használata. Bp., [1925]. Athenaeum. 215 p.

Előzménye folytatásokban a Herba folyóiratban.

A nemi szervekre ható gyógynövényeinkről. Bp., 1925. Athenaeum. 16 p. (Klny. a szerző „A hazai gyógynövények hatása és orvosi használata” c. könyvéből)

Hazai gyógynövények. Termelésük, értékesítésük, hatásuk és orvosi használatuk. + Darvas Ferenc: Hazai gyógynövényeink ismertetése, különös tekintettel a gyűjtésre, termesztésre, feldolgozásra és értékesítésre. Bp., 1925. Athenaeum ny. IV, 215, 210 p.

Az előző mű előszóval és második kötettel bővített változata.

1926

Humán orvoslás és annak története

A koraérett gyermek. = A Természet 22 (1926) No. 7–8. pp. 39–44. és klny.

Kígyó az emberben. = A Természet 22 (1926) No. 13–14. pp. 76–79. és klny. 12 p.

Előzményét lásd 1908-nál!

Magyary-Kossa Gyula közleményéhez: Abonyi Sándor: Szélgjegyzet a „Kígyó az emberben” című közleményhez. = A Természet 24 (1928) No. 17–20. pp. 159–160.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 103–110.

Egy magyar vértanu. = A Természet 22 (1926) No. 15–18. pp. 85–90. és klny.

Jesseniusról.

Kötetben: MOE 1. köt. pp. 246–252.

Régi magyar sebészekről. = Népegészségügy 7 (1926) No. 8. pp. 437–443. és klny.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 49–65.

Két levél az 1739. évi pestis idejéből. = Népegészségügy 7 (1926) No. 12. pp. 669–673. és klny.

Kötetben: MOE. 1. köt. Bp., 1929. pp. 333–337.

A régi magyar sebészek társphara és remekebédje. = Népegészségügy 7 (1926) No. 18. pp. 998–1004. és klny.

Orvostörténelmi jegyzetek. Gáspár doktor. = Orvosi Hetilap 70 (1926) No. 14. pp. 351–355. és klny.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 235–245.

Wesselényi Miklós megvakulása. = Orvosi Hetilap 70 (1926) No. 32. pp. 879–882. és klny.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 131–141.

Szent Margit asszony öve. = Orvosi Hetilap 70 (1926) No. 35. pp. 961–965.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 1–12.

Kisfaludy Károly betegsége. = Orvosi Hetilap 70 (1926) No. 51. pp. 1393–1395. és klny.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 311–315.

A mákról orvosi tekintetben. = Állatorvosi Közlöny 23 (1926) No. 6–8. pp. 154–163.

Gyógyszerészet és annak története

Régi magyar gyógyszerészekről és gyógyszerházakról. = Közegészségügyi Értesítő 2 (1926) febr. 15. és klny.: Bp., 1926. 15 p.

A dohány és hatása. = Közegészségügyi Értesítő 2 (1926) No. 6. pp. 7–10., No. 7. pp. 5–9.

Heringet áruló gyógyszerész a XVIII. században. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 2 (1926) No. 2. pp. 63–65. és klny. 3 p.

Engel lócsei gyógyszerész a gyógyszerkészítéshez szükséges heringzsírt árult.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 352–353.

Állatorvostudomány és annak története

Krózus. Károly király koronázási hátslovának betegségei és kitömetése. = Állatorvosi Lapok 49 (1926) No. 7. p. 104.

Nyelvtörténeti adalékok

Ebagos. = Magyar Nyelv 22 (1926) No. 7–8. pp. 283–284.

Tárgy, táragy. = Magyar Nyelv 22 (1926) No. 9–10. pp. 345–346.

Egér és szeménvaló. = Magyar Nyelv 22 (1926) No. 3–4. pp. 128–129.

Más tudománytörténeti kérdések

A magyar alkímisták. = A Természet 22 (1926) No. 23–24. pp. 138–144. és klny.

Kötetben: MOE 1. köt. Bp., 1929. pp. 271–289.

1927

Humán orvoslás és annak története

Előszó. In: Mayer Ferenc Kolos: Az orvostudomány története. Orvosok és a kultúrtörténelem művelői részére. Bp., 1927. Eggenberger. pp. V–VI.

A teljes mű terjedelme: XII, 286 p.

Reprint: 1988. Szerk.: Antall József.

Az előszó kötetben: MOE 5. köt. Bp., 1995. pp. 102–103.

Mátyás király óvószere a pestis ellen. = Orvosi Hetilap 71 (1927) No. 33. pp. 943–944. és klny.

Kötetben: MOE. 1. köt. Bp., 1929. pp. 330–333.

Aqua reginae Hungariae. = Orvosi Hetilap 71 (1927) No. 50. pp. 1451–1454. és klny.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 290–296.

Magyar monstroomok. = A Természet 23 (1927) No. 9–10. pp. 67–72. és klny. 15 p.

A foszformérgezésről. = A Természet 23 (1927) No. 21–22. pp. 163–165. és klny. 8 p.

Arányi Lajos naplói. = Népegészségügy 8 (1927) No. 7. pp. 422–433.

Állatorvostudomány és annak története

A legrégebb magyar állatorvosi emlékek. = Állatorvosi Közlöny 24 (1927) No. 4–6. pp. 62–65.; No. 7–9. pp. 122–124.; No. 10–12. pp. 185–187. és klny. 9 p.

Gyógyszerészet és annak története

Az olejkárok. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 3 (1927) No. 5. pp. 399–406. és klny.

Nyelvtörténeti adalékok

Béka. = Magyar Nyelv 23 (1927) No. 3–6. pp. 187–190.

Bugát és a magyar orvosi nyelv. = Orvosi Hetilap 71 (1927) No. 14. pp. 389–392. és klny.

Kötetben: MOE 1. köt. pp. 317–324.

1928

Humán orvoslás és annak története

Előszó. In: Bálint Nagy István: Kolerajárványok Csanád vármegyében. Makó, 1928. Csanád-Arad-Torontál vármegye közönsége. pp. [3–4.] (Adatok Csanád vármegye közegészségügyének történetéhez 1.)

A teljes mű terjedelme: 118 p., 1 t.

Az előszó kötetben: MOE 5. köt. Bp., 1995. pp. 104–105.

Csoma. In: Bálint Nagy István: Kolerajárványok Csanád vármegyében. Makó, 1928. Csanád-Arad-Torontál vármegye közönsége. pp. 86–88. (Adatok Csanád vármegye közegészségügyének történetéhez 1.)

Adatok az 1738–43. évi pestis történetéhez. = Népegészségügy 9 (1928) No. 8–9. pp. 518–526. és klny.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 146–156.

Madách Imre orvosai és betegségei. = Orvosi Hetilap 72 (1928) No. 26. pp. 758–761. és klny. 9 p.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 127–133.

A szemmelverés. = Orvosi Hetilap 72 (1928) No. 52–53. p. 1464.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 219–221.

Az ólommérgezésről. = A Természet 24 (1928) No. 3–4. pp. 21–24. és klny.

Állatorvostudomány és annak története

Előszó. In: László Ferenc: A húshigiénié története Magyarországon a XIX. század közepéig. Győr, 1928. Pátria. p. [4.] (Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. 23 (1930) No. 7–8.)

A teljes mű terjedelme: 64, 2 p.

Főiskolánk multjából. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 22 (1928) No. 1. pp. 199–202.

Az Állatorvosi Főiskoláról.

Adatok a hazai husvizsgálat multjához. = Állatorvosi Közlöny 25 (1928) No. 10–12. pp. 172–175.

Hoffner József tanár emlékezete. = Állategészségügy 8 (1928) No. 3. pp. 41–42. és klny. 4 p.

Nyelvtörténeti adalékok

Apró himlő. = Magyar Nyelv 24 (1928) No. 1–2. p. 46.

Hagymás, hagymás-betegség. = Magyar Nyelv 24 (1928) No. 3–4. pp. 121–122.

Himlő, francu, himlővásárlás. = Magyar Nyelv 24 (1928) No. 7–8. pp. 278–279.

1929

Humán orvoslás és annak története

Magyar orvosi emlékek. Értekezések a magyar orvostörténelem köréből. 1–2. kötet. Bp., 1929. Eggenberger. [10], 368 p. + [6], 337 p. (A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat könyvtára 121–122.)

Az 1. kötet tartalma:

Orvosi szakoktatás és egyetemi élet. pp. 1–58.

Az orvos helyzete a régi magyar társadalomban. pp. 59–68.

Orvosi gyakorlat a régi Magyarországon. pp. 69–118.

A pestisorvos. pp. 119–137.
Közegészségügy a régi magyaroknál. pp. 138–188.
A magyarországi prostitúció múltjáról. pp. 189–224.
Adatok Zsámboky (Sambucus) János életéhez. pp. 225–234.
Gáspár doktor. pp. 235–245.
Egy magyar vértanú. pp. 246–252.
Arányi Lajosról. pp. 253–270.
A magyar alkimisták. pp. 271–289.
Aqua reginae Hungariae. pp. 290–296.
Mátyás király sebészete. pp. 297–300.
Kossuth Lajos mint cholera-biztos. pp. 301–305.
Tomba Mihály és Skoda. pp. 306–310.
Kisfaludy Sándor betegsége. pp. 311–316.
Bugát és a magyar orvosi nyelv. pp. 317–324.
Baksa Márk sebe. pp. 325–327.
A „legrégebb” magyar recipe. pp. 328–329.
Mátyás király óvószere a pestis ellen. pp. 330–332.
Két levél az 1739. évi pestis idejéből. pp. 333–336.
Orvostársadalmi bajok kétszáz év előtt. pp. 337–339.
Csúzi Cseh János „Tragoedia podagricá”-ja. pp. 340–341.
Perliczi Dániel „pro memoria”-ja gróf Telekihez 1738-ból, az utóbbi feleségének közeledő lebetegedése alkalmából. pp. 342–344.
Egy háromszázéves magyar kézirat. pp. 345–351.
Heringet áruló gyógyszerész. p. 352.
Mátra-betegség. pp. 353–354.
Ebag. [Rachitisszerű betegség]. pp. 355–357.
Csoma. p. 358.
Kőrösbogár és veszettség. pp. 359–362.
Balassa az újépületben. pp. 363–364.
Bethlen Gábor halála. p. 365.

Kemény János és a clysmá. p. 366.
Deák Ferenc boncjegyzőkönyve. pp. 367–368.

A 2. kötet tartalma

Szent Margit asszony öve. pp. 1–12.
A királyi érintés gyógyító erejéről. pp. 13–23.
Zsidó orvosok a régi Magyarországon. pp. 24–35.
Magyar monstrumok. pp. 36–48.
Régi magyar sebészekről. pp. 49–65.
Syphilis-endémiák Magyarországon. pp. 66–72.
Régi magyar gyógyszerészekről és gyógyszerházakról.
pp. 73–102.
Kígyó az emberben. pp. 103–110.
Adatok a bürök történetéhez. pp. 111–116.
Jordán Tamás (1539–1585) életéhez. pp. 117–121.
Adatok Spilenberger Dávid (1627–1684) életéhez. pp.
122–126.
Madách Imre orvosai és betegségei. pp. 127–133.
Wesselényi Miklós megvakulása. pp. 134–141.
Egy magyar egyetemi (orvoskari) tanár (Hoffner
József) lakásának leírása, saját tollából (1827). pp.
142–145.
Adatok az 1738–43. évi pestis történetéhez. pp. 146–
156.
A húslátók. pp. 157–161.
Az olejkárok. pp. 162–170.
Pestis-émlékek. pp. 171–184.
A syphilis magyarországi emlékeiből. pp. 185–188.
A magyar szemészet legrégebb emlékeiből. pp. 189–
191.
A törvényszéki orvostan kezdetei Magyarországon.
pp. 192–199.

Vázlatok a Pest-budai kórházak múltjából. pp. 200–206.
Régi magyar gyógyszerek a veszettség ellen. pp. 207–211.
A Magyar Gyógyszerkönyv történetéhez. pp. 212–214.
A legrégebbi orvosi munka magyar szerzőtől. [Aranyosi Gellértfi János munkája]. p. 215.
Nők, mint gyermekorvosok. pp. 216–218.
A szemmelverés. pp. 219–221.
Egy (állítólagos) Sambucus-kéziratról. pp. 222–225.
Paracelsus magyarországi emlékei. pp. 226–229.
Néhány adat Frankovith Gergely életéhez. pp. 230–232.
Idősb Rayger Károly (1641–1707) életéhez. pp. 233–235.
Gyarmati Sámuelről. pp. 236–237.
Bene Ferencről. pp. 238–242.
Régi magyar gyógyszernevek. pp. 243–281.
Régi magyar betegségnevek. pp. 282–315.
Régi magyar bonctani kifejezések. pp. 316–320.

A régi Magyarország egyetemi életéből. = Budapesti Orvosi Ujság 27 (1929) No. 44. pp. 1276–1277.

Orvosi kultúránk fejlődéséről és jövő kilátásairól. = Orvosképzés 19 (1929) No. 4–5. pp. 480–486.

Jordán Tamás (1539–1585) életéhez. = Orvosi Hetilap 73 (1929) No. 9. pp. 223–225. és klny. 7 p.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 117–121.

Állatorvostudomány és annak története

A veszettség elleni védekezés magyarországi multjából. = Állategészségügy 9 (1929) No. 12. pp. 173–175.

A hiánymérgezésről. (Parerga. I.) = Állatorvosi Közlöny 26 (1929) No. 5–8. pp. 72–74.

A gyógyszerek iránti túlérzékenységről. (Parerga. II.) = Állatorvosi Közlöny 26 (1929) No. 9–12. pp. 145–148.

Gyógyszerészet és annak története

Régi magyar gyógyszerészekről. = Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 5 1929. No. 2. és klny. 13 p.

Kötetben: MOE 2. köt. Bp., 1929. pp. 73–102.

1930

Humán orvoslás és annak története

Történelmi visszapillantás. = Bába-Kalauz 35 (1930) No. 7. pp. 150–152.

A bábákra vonatkozó részek a Magyar orvosi emlékekből.

Állatorvostudomány és annak története

Receptbűnök I–II. (Parerga. III.) = Állatorvosi Közlöny 27 (1930) No. 7–9. pp. 103–107; 28 (1931) No. 1–3. pp. 5–9.

1931

Humán orvoslás és annak története

Magyar orvosi emlékek. Értekezések a magyar orvostörténelem köréből. 3. köt. Bp., 1931. Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat. XVIII, 522 p. 2 t. (A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat könyvtára 128.)

L'eau de la reine d'Hongrie. = Aesculape N. S. 21 (1931) No. 7. pp. 194–198. és klny.

N. S. = Új folyam

Állatorvostudomány és annak története

Kísérletezés a biológiában. (Parerga. IV.) = Állatorvosi Közlöny 28 (1931) No. 7–9. pp. 91–98.

1932

Humán orvoslás és annak története

Emlékezzünk régiokról. = Bába-Kalauz 37 (1932) No. 11. pp. 248–250.

A bábákra vonatkozó részek a Magyar orvosi emlékekből.

Les anneaux contre l'épilepsie en moyen-âge. = Aesculape N. S. 22 (1932) No. 12. pp. 310–313. és klny.

1933

Humán orvoslás és annak története

La Ceinture de sainte Marguerite. = Pro Medico 10 (1933)
No. 1. pp. 23–26.

Les derniers jours de Louis XIV. = Pro Medico 10 (1933)
No. 6. pp. 180–184. és klny.

Állatorvostudomány és annak története

Mérgezések. (Parerga, V.) = Állatorvosi Közlöny 30 (1933)
No. 1–2. pp. 2–6.

1934

Állatorvostudomány és annak története

Mérgezések háziállatokon. (Parerga, VI.) = Állatorvosi
Közlöny 31 (1934) No. 1. pp. 2–3.; No. 2. pp. 22–24.

A cukorfélék kiürítő (ekkoprotikus) hatásáról. (Parerga.
VII.) = Állatorvosi Közlöny 31 (1934) No. 6. pp. 85–86.

1935

Humán orvoslás és annak története

Ungarische medizinische Erinnerungen. Bp., 1935. Danubia. VII, [1], 368 p., 3 t. (Rövidítve: UME)

Tartalma:

Medizinische Fachunterricht und Universitäts-leben im alten Ungarn. pp. 1–45.

Ärztliche Praxis im einstigen Ungarn. pp. 46–69.

Sanitäre Zustände. pp. 70–119.

Die Prostitution. pp. 120–152.

Die Syphilis. pp. 153–161.

Der Pestarzt in Ungarn. pp. 162–175.

Von alten Chirurgen. pp. 176–185.

Der Chirurg des Königs Matthias Corvinus. pp. 186–191.

Von der Heilkraft der königlichen Berührung. pp. 192–204.

Der Gürtel der heiligen Margarete. pp. 205–218.

Von alten Apothekern und Apotheken. pp. 219–237.

Aqua reginae Hungariae. pp. 238–242.

Ärzte als Alchemisten. pp. 243–255.

Paracelsus in Ungarn. pp. 256–261.

Beiträge zum Leben des Johannes Zsámboky (Sambucus). pp. 262–268.

Zum Leben von Thomas Jordan (1539–1585). pp. 269–275.

Ein Märtyrer. pp. 276–283.

Semmelweis. pp. 284–294.

Johann Czermak in Budapest. pp. 295–301.

Die Pest in Ungarn. pp. 302–331.

Ringe gegen Epilepsie im Mittelalter. pp. 332–339.
Ein ungarischer Reisender über die letzten Tagen
Ludwigs XIV. pp. 340–343.
Kleinere Angaben und Bemerkungen (in der
Zeitfolge). pp. 344–363.

Nyelvtörténeti adalékok

„Z” tollából: Méregtani megfigyelések. (Parerga, VIII.) =
Állatorvosi Közlöny 32 (1935) pp. 23–25.

*Erre a közleményre hívja fel Magyary-Kossa az
olvasók figyelmét az 1935-ös Állatorvosi Lapokban.*

Helyreigazítás. = Állatorvosi Lapok 58 (1935) No. 4. pp.
66–67.

*Csősz Gyula: Állatorvosi vonatkozású régi magyar
szavaink c. cikkéhez.*

1936

Humán orvoslás és annak története

Leiter Jakobok. = Orvosi Hetilap 80 (1936) No. 14. pp. 327–
328.

Stáhlly Ignác szerepe a pesti kolerazavargásokban. = Orvosi
Hetilap 80 (1936) No. 22. pp. 522–525. és klny. 8 p.

Kötetben: MOE 5. köt. pp. 47–51.

Állatorvostudomány és annak története

Galambos Márton életéhez. = Állatorvosi Lapok 59 (1936) No. 12 pp. 182–185.

Állatkísérletek hasznosíthatósága organikus mérgek kis mennyiségeinek kimutatására. (Parerga. IX.) = Állatorvosi Közlöny 33 (1936) No. 3. pp. 39–41.

1937

Humán orvoslás és annak története

Rákóczi orvosa. = Orvosi Hetilap 81 (1937) No. 11. pp. 261–263. és klny. 6 p.

Régi magyar encomiumok. = Orvosi Hetilap 81 (1937) No. 41. pp. 1045–1047. és klny, 7 p.

A betegséget dicsőítő versek.

Chenot Ádámról. = Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 8 (1937) Melléklet: Az Orvostörténelem. pp. 1–4. és klny.

A gázálcok magyar őse. = Pesti Hírlap Vasárnapja 59 (1937) No. 6. p. 15.

Kőszegi-Mártony Károly találmánya 1828 körül.

A beteg Napoleon. = Képes Vasárnap 59 (1937) No. 25. p. 17.

Gyógyszerészet és annak története

Adatok a magyarországi gyógyszerészet történetéhez. A gyógyszerészet múltja Debrecenben. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 13 (1937) No. 5. pp. 727–731. és klny.

Lásd még 1939-ben!

Állatorvostudomány és annak története

A lógyógyítás és lógondozás kezdetei Magyarországon. = Állatorvosi Közlöny 34 (1937) No. 4. pp. 56–59.

Adatok főiskolánk történetéhez. = Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből 28 (1937) No. 1. pp. 151–155.

Megjegyzés a „Megjegyzések”-re. = Állatorvosi Lapok 60 (1937) No. 2. pp. 31–32.

1938

Humán orvoslás és annak története

Régi magyar bábákról. = Orvosok és Gyógyszerészek Lapja 9 (1938) No. 10. pp. 230–233. és klny. Debrecen, 1938. 10 p.

Adatok Gyöngyösi Pál életéhez. = Orvosi Hetilap 82 (1938) No. 34. pp. 839–841.

Állatorvostudomány és annak története

Magyar állatorvosi emlékek. = Állatorvosi Közlöny 35 (1938) No. 3. pp. 38–39.; No. 5. pp. 70–71.

Adatok az állatorvosi főiskola történetéhez. Doleschall Gáborról. = Állatorvosi Közlöny 35 (1938) No. 12. pp. 188–189.; 36 (1939) No. 1. pp. 9–10. és klny.

1939

Humán orvoslás és annak története

Egészség és betegség. = Therapiai „Pro Memoria”, 1939. 6. [sz.] pp. 3–6.

A szerelem csalétkei és orvosságai. = Therapiai „Pro Memoria”, 1939. 8.[sz.] pp. 3–7.

Gyógyszerészet és annak története

A gyógyszerészet múltja Debrecenben. (Kivonat a M. Gy. T. Társaság Értesítőjéből.) = Gyógyszerészi Hetilap 78 (1939) No. 32. pp. 448–451.

Előzménye 1937-ben!

1940

Humán orvoslás és annak története

Magyar orvosi emlékek. Értekezések a magyar orvostörténelem köréből. 4. köt. Bp., 1940. Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat. XII, 254 p. (A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat könyvtára 168.)

A dohányzás szenvedélye. = Therapiai „Pro Memoria”, 1940. márc. pp. 3–7.

Erdély régi orvosairól. = Therapiai „Pro Memoria” 1940. dec. pp. 3–8.

Weszprémi István életéhez. = Orvosi Hetilap 84 (1940) No. 27. pp. 348–351. és klny.

Online:

http://mek.oszk.hu/05400/05459/pdf/Weszpremi_eletehez.pdf

Hints Elek: Az orvostudomány fejlődése az emberiség művelődésében (különös tekintettel a magyar viszonyokra). 1. köt. Az őskori és ókori orvostudomány. – 2. köt. A középkori orvostudomány. Bp., 1939. Eggenberger. 336 p. + 429 p., 1 t. (Ism.) = Orvosi Hetilap 84 (1940) No. 17. p. 228.

Kötetben: MOE 5. köt. Bp., 1995. pp. 106–107.

Szumowski Ulászló: Az orvostudomány története bölcsészeti szempontból nézve. (Ism.) = Orvosi Hetilap 84 (1940) No. 17. p. 228.

Berde Károly: A magyar nép dermatológiája. A bőr és betegségei népünk nyelvében, hiedelmeiben és szokásaiban. Bp., 1940, Garab ny. Cegléd. XI, 303, [1] p., 1 t. (A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat könyvtára 170.) (Ism.) = Orvosi Hetilap 84 (1940) No. 49. p. 626.

Goldhahn, Richard: Spital und Arzt von einst bis jetzt. (Ism.) = Orvosi Hetilap 84 (1940) No. 52. p. 675.

1941

Humán orvoslás és annak története

Erdély közegészségügyének múltjából. = Therapiai „Pro Memoria” 1941, márc. pp. 3–7.

Néhány szó az orvosokról. = Therapiai „Pro Memoria”, 1941. szept. pp. 3–5.

Olasz egyetemen járt magyar tanulók (1721–1846). = Orvosi Hetilap 85 (1941) No. 48. p. 624.

1942

Humán orvoslás és annak története

Az első kolerajárvány Magyarországon. = Orvosi Hetilap 86 (1942) No. 17. pp. 205–206. és klny.

Kötetben: MOE 5. köt. Bp., 1995. pp. 34–36.

Orvostörténeti jegyzetek. Köpöly és pióca. = Orvosi Hetilap 86 (1942) No. 30. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 60.

Orvostörténeti jegyzetek. Tüdővész. = Orvosi Hetilap 86 (1942) No. 36. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 72.

Orvostörténeti jegyzetek. Vámbéry tetvessége. = Orvosi Hetilap 86 (1942) No. 46. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 92.

Orvostörténeti jegyzetek. Széchenyi útja Döblingben. = Orvosi Hetilap 86 (1942) No. 52. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 104.

Orvostörténeti jegyzetek. A pesti polgári (Rókus) kórház állapota száz év előtt. = Orvosi Hetilap 86 (1942) No. 38. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 76.

1943

Humán orvoslás és annak története

Orvostörténeti jegyzetek. Haberle tanár halála. = Orvosi Hetilap 87 (1943) No. 12. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 24.

Orvostörténeti jegyzetek. Széchenyi eugenikája. = Orvosi Hetilap 87 (1943) No. 14. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 28.

Orvostörténeti jegyzetek. Petőfiné (Szendrey Júlia). = Orvosi Hetilap 87 (1943) No. 20. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 40.

Orvostörténeti jegyzetek. Townson Róbert könyve Magyarországról. = Orvosi Hetilap 87 (1943) No. 40. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 80.

Orvostörténeti jegyzetek. Deák Ferenc betegsége. = Orvosi Hetilap 87 (1943) No. 44. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 88.

Orvostörténeti jegyzetek. Az orvosok megbecsülése. = Orvosi Hetilap 87 (1943) No. 46. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 92.

Kötetben: MOE 5. köt. pp. 90–101.

Orvostörténeti jegyzetek. Gróf Batthyány Lajos halála. = Orvosi Hetilap 87 (1943) No. 52. Mell. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései. p. 104.

1960

Humán orvoslás és annak története

Adatok Hatvani István életéhez. = Orvostörténeti Közlemények. Vol. 19. (1960) pp. 5–12.

Kötetben: MOE 5. köt. Bp., 1995. pp. 37–41.

1970

Nyelvtörténeti adalékok

Régi magyar gyógyszernevek. Nyelvtörténeti tanulmány. Utánnny. Bp., 1970. Magyar Nyelvtudományi Társaság. 53 p. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai)

1995

Humán orvoslás és annak története

Magyar orvosi emlékek. 5. köt. Bp., 1995. HOGYF EDITIO. 340 p. [Sajtó alá rend. és az előszót írta: Karasszon Dénes. A függelékét összeáll.: Pákozdy Katalin és Molnár László. A szerző életrajzát összeáll.: ifj. Magyary-Kossa Gyula. A művet Horváth Győző jelentette meg a Magyary-Kossa örökösök közreműködésével. A kéziratban maradt 5. kötet postumus kiadványként jelent meg. Ezzel egyidőben reprintként megjelent az I–IV. kötet is.]

A teljes 5 kötetes mű 3 kötetbe kötött utánnnyomása: Bp., 1997.

Az 5. kötet tartalma

A mérges növények. pp. 9–22.

Az orvosi növények tenyésztéséről. pp. 23–30.

A magyarországi pestisjárványok történetéhez. pp. 31–33.

Az első kolerajárvány Magyarországon. pp. 34–36.

Adatok Hatvani István életéhez. pp. 37–41.

Báró Wesselényi Miklós útinaplója. 1821–1822-ből. pp. 42–46.

Stáhly Ignác szerepe a pesti kolerazavargásokban. pp. 47–51.
Adatok Gruby Dávid életéhez. pp. 52–59.
A régi Pest-Buda. pp. 60–62.
Adatok a magyar géniusz biológiájához. pp. 63–85.
Orvostörténeti jegyzetek. pp. 86–90.
Az orvosok megbecsülése. pp. 90–101.
Előszó Mayer Ferenc Kolos könyvéhez. pp. 102–103.
Előszó Dr. Bálint Nagy István könyvéhez. pp. 104–105.
Előszó Dr. Hints Elek könyvéhez. pp. 106–107.
Régi magyar betegségnevek. (Pótlás). p. 225.
A testi büntetések emlékei nyelvünkben. p. 226.
Régi magyar bonctani kifejezések. (Pótlás). p. 227.
Régi magyar gyógyszernevek. (Pótlás). pp. 228–229.